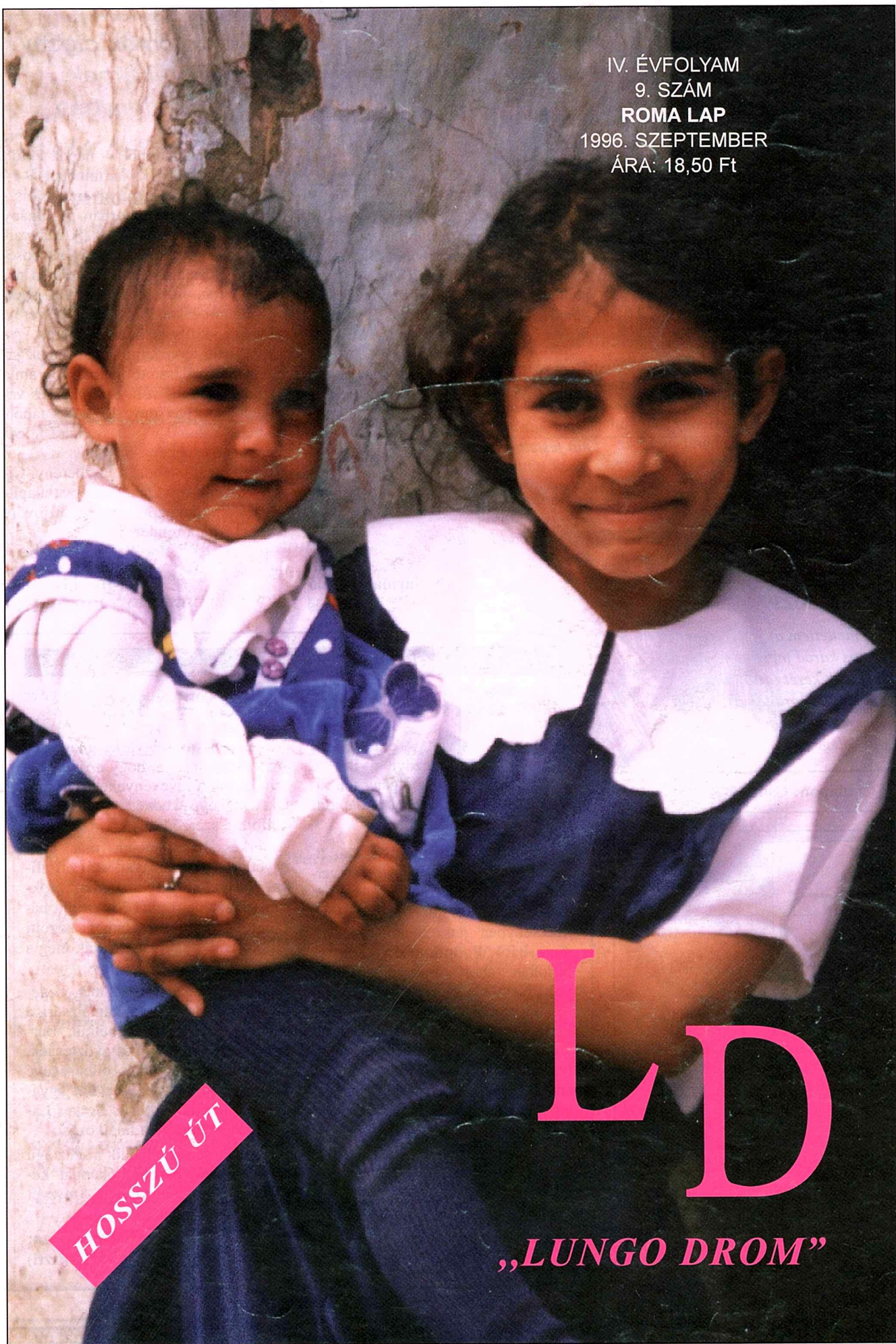

IV. ÉVFOLYAM
9. SZÁM
ROMA LAP
1996. SZEPTEMBER
ÁRA: 18,50 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD
„LUNGO DROM”

P OSTA FORDULT V VAL

Tisztelt Szerkesztőség!

Nagyon fontosnak tartom az igazi, őszinte barátságot. Sajnos, ez a mai világban nem igazán található fel. Az emberek önzőek, embertársaik felé különbözőek. A pénz diktálja a szabályokat és köt, esetleg szakít szét barátokat. Az utóbbi időben viszont felfigyeltem egy régi barátságra, mely tiszta és igaz. Az ő tiszteletükre írtam egy nagyon fontos verset melyben a barátság főszerepet játszik. Kérlek benneteket, hogy – amennyiben van rá lehetőség – minél hamarabb közöljétek ezt a költeményt, mellyel tisztelegni kívánok a két jó barátoknak.

Surman Lászlónak és Hevesi Józsefnek ajánlom...

*S ha mellettem állsz én is melléd állok
csontos karod megfogom s mint
Mózesnek kezét tartották
úgy állok szilárd támaszkodként
gyökeredet engedve szívembe
hogy lélegezz*

Címlapon: Csillei Béla felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP
Megjelenik havonta
a „Magyarországi
Nemzeti és Etnikai
Kisebbségért”
Közalapítvány
támogatásával

Kiadja:
az „Oktatási és
Továbbképzési
Központ”
Alapítvány

5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel./fax: (56) 420-110, tel.: (60) 387-293

Főszerkesztő: Paksi Éva
Szerkesztő: Csillei Béla
Tervezőszerkesztő: Pozsa József
Fotóriporter: Hargitai Lajos
Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:
REPRÓ STÚDIÓ Nyomdaipari Egyéni Cég,
Verseghy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

*A nem kért kéziratokat nem őrizzük
meg és nem küldjük vissza!*

*Hosszú út vezet
mocsaras-rögös járatlan út
hol lelkünk vére száz sebből folyt
de szívünknek lába mégis vitt
nem félve fekete csatáktól
ellenségek ijesztő szavától
hiszen ketten mentünk barátok*

*Mert ezer kincsnél
többet ér egy igaz barátság
mi kibír háborús éveket
csont harapó jeges képeket
mit festett a hazug gyűlölet
kinek sánta a vére álnok s rút*

*Jó hogy bízol bennem
s én is bízhatok
hogy szabad lelkünk
kezet foghatott*

ifj. Surman László
Békés

Mizsei Istvánné
Jászberény

Nyári örömök cigány gyerekeknek, Jászberényben

A nyári szünidőből 4 napot töltött gondtalan üdüléssel harminckét 9-14 éves jászberényi cigánygyerek a jászberényi öregerdei táborban. A cigány kisebbségi önkormányzat „A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítványtól ez évben pályázat útján 100 ezer forintot nyert nyári táborozásra. A gyerekek részére a táborozás költséget nem jelentett. Az iskolák ifjúságvédelmi felelőseinek javaslatára kiválasztott diákok programja gazdag és színes volt. Sok játék és vetélkedő, sportverseny, diszkó és tábor-tűz tette valamennyiük számára feledhetetlenné e néhány nyári napot. A jól sikerült cigány tábor a Jászberényi Cigány Kisebbségi Önkormányzat alapítványi és vállalkozói segítségével jövőre is megkívánja rendezni.

Tisztelettel:

Enciklopédia

Berkes Lajos (1837—1885)

Híres prímás volt. A múlt század hetvenes éveitől kezdve a Berkes név rangot jelentett a cigány muzikusok között. Berkes Lajos alapította a muzikus dinasztiát.

Hasonló korú pajtásaiból, már tizenkét éves korában együtttest verbuvált, és a környékbeli falvakban muzsikáltak. Felnőtt korában előbb Szécsényben játszott, majd Aszódon, báró Podmaniczky Frigyes birtokán, ahol konvenciók zenész volt. Nem kis szerepet játszott abban, hogy 1871-ben a kastély és a birtok „dobra került”. Amikor a távozó bárót a kapuban kedvenc nótáival búcsúztatta, az szomorúan annyit mondott: „Én csak megleszek valahogy Pesten, de mi lesz ezekkel a szegény muzikusokkal.”

Majd hirtelen támadt ötlettel így folytatta: „Pakoljatok össze, gyertek fel Pestre, és jelentkeztek a Nemzeti Kaszinóban!” Ott akkoriban Bunkó Ferenc zenekara volt a kedvenc, akit érthetően érzékenyen

érintett a rivális együttes megerkezése. Amikor látta, hogy a fiatal kaszinótárogok a jövevényeket támogatják, végképp kedvét vesztette, és külföldre szerződött.

Berkes Lajos utána már csak egyetlen vetélytársával, Rácz Pálival viaskodott. Mindketten a Soroksári (ma Ráday) utca 33. számú házában laktak, és a családjaik közötti villongások gyakran zavarták meg a többi lakó nyugalma.

A Licinus étteremben még hegedűpárba is vívtak. Miután a zsűri, a legkisebb részrehajlás nélkül, Berkes Lajost nyilvánította győztesnek, a vetélytársak egymás ellenségévé váltak. Csak Rácz Pali halálos ágyánál békültek ki, akkor is Berkes Lajos kezdeményezte a találkozást.

A temetésen is ő haladt a száztagú zenekar élén, három hónappal később pedig, ugyanolyan részvétel mellett őt temették.

(Csemer Géza:
Habiszti)

Amikor...

*Amikor kicsi voltam, azt hittem,
hogy a vonaton az ülések indulnak el.
Ma már tudom, nem mindenkinek nyílnak
meg a kiskapuk.*

*Télen nem megyek sehová, mert fázom.
Nyáron meg csak emlékezem.*

*Tutajra szállva nézem az eget:
– Milyen jó, hogy én is megmaradtam!
Az eső meg csak esik, mintha valami
ellenem készülődne.*

Figyelj rám!

*Ahogy felvonulásban egy–egy hangszer
Ahogy a virág minden évben egyszer
Ahogy felcsendül a trombitaszó
Valahogy úgy, és ha csak kevésbé, az is elég
Csak egy pillanatra. Figyelj rám világ!*

*Tudod szeretném elmondani,
hogy a teher már nem nehéz,
hogy néha meginog ugyan a láb, de újra
felocsúdik,
hogy menni kell akkor is, ha úgy látod itt
a vég,
és a kezed munkája után sem csillapszik az
éhség,
(mert ilyen is van ám!) Figyelj rám világ,
egy pillanatra!*

*Hadd mondjam el,
hogy a labirintusból egyenes út is kivezet,
hogy nem kell sírni, ha valami fáj
és úgy ébredni fel, hogy rádszakad a
semmi.*

*Csak egy pillanatra figyelj rám világ!
Engedd, hogy megfogjam a kezed és
megsimítsalak,
sőt ha akarod, ha szabad, meg is ölelnélek.
Nem úgy mint manapság.
Hanem őszintén.
Tisztán.
Csak egy pillanatra!*

Boldogság - töredékek

*Mi, egymásért vagyunk
Mert összetartozunk,
Mint zongorán a billentyűk,
Mint húrok a hegedűn.
Mi egymásért vagyunk,
Mert összetartozunk.*

*Ne tégy mást, csak szeress,
S mond ki a nevem.
Gyűrűddel újjamon
A rohanó időt megállíthatom.*

Szécsi Valéria: Könyvedekben

Fábry Judit Mária

Jogot a léthez!

*Az utcán, előttem, cigányasszony ballag.
Magában motyog, vagy inkább dúdolgat.
Tarka batyujában moccan egy gyermek.
A vidám, fekete szemek rám nevetnek.
A csöpp kéz integet és én visszaintek.
Érzem azt, hogy – Ők nem segítséget kérnek,
csak Helyet a Földön, csak Jogot a Léthez!*

„Ma is vallom és hiszem, hogy érezhető lesz az OCKÖ politikája, tevékenysége lent, a településeken is”

INTERJÚ FARKAS FLÓRIÁNNAL

– Közhely, de sajnos igaz: a munkanélküliség a cigányságot sújtja a legjobban. Sok családnak kilátástalan a helyzete. Az okok összetettek, de mindenképp az alacsony iskolázottságra vezethetők vissza. A kérdésem is összetett: mit tesz, mit tehet az OCKÖ mindez ellen?

– Azt gondolom, ezt a kérdést alapvetően a kormánynak kellene feltenni, de miután a kérdés hozzám intéződött, természetesen nem hagyom válasz nélkül. Az OCKÖ ebben a legnehezebb társadalmi helyzetet illető időszakban mindent megpróbált és megpróbál ennek érdekében tenni. Egy olyan átfogó, komplex foglalkoztatási programot adott le a kormánynak, amelynek beindítása párosulna a lakásépítési koncepcióval, és amennyiben ez megvalósul, akkor nemcsak lakások épülnek majd a rászoruló három vagy annál több gyermekes családoknak, hanem ennek mintegy kísérőjeként elég szép létszámú munkahely is teremődik.

Közhasznú foglalkoztatás, munkahelyteremtéssel

És hogy egy nagylétszámú közhasznú foglalkoztatási programnál a cigányság konzerválódása elő ne fordulhasson, de ugyanakkor figyelembe véve azt, hogy különösebb kvalifikáltság nélküli tartós munkahelyteremtő programok indulhassanak be, az OCKÖ szinte valamennyi megyére vonatkozóan ki fog dolgozni – illetve már néhány megyére ki is dolgozta – munkahelyteremtő programot, amit a Közmunkatanácsban én személyesen fogok képviselni. Ez azt jelentheti, illetve hát azt jelenti, hogy az idén várhatóan beindul egy komoly közhasznú foglalkoztatási program, ugyanakkor ez párosul tartós munkahelyteremtő program beindításával is. Ma is vallom és hiszem, hogy érezhető lesz az OCKÖ politikája, tevékenysége lent a településeken is. Kétségtávol, hogy az oktatási

terület, a képzés egy olyan csomópont a cigányság életében, amely talán a sok kérdés közül a legsúlyosabb, a legnagyobb fajsúlyt képviseli. Nagyon nehéz megkülönböztetni a problémák közül és előtérbe helyezni ügyeket, dolgokat, eszközöket, feladatokat, de talán az oktatás idesorolható. Éppen ennek a kezelésére már nagyon sok olyan programunk indult be, mint például a mintegy 150 településen működő interkulturális nevelési program, ami azt jelenti, hogy mind a pedagógusokat, mind a gyerekeket speciális módon próbálja olymódon formálni, nevelni, képezni, hogy elsajátítása esetében már képes lesz az egyébként tanulásban elmaradt gyerek felzárkóztatását elősegíteni. Speciális módszertani könyvek és füzetek készülnek a pedagógusok számára, melynek segítségével már könnyebb ezt a módszert oktatni, tanítani a gyerekekkel. Várhatóan az idén ez mindenképp tovább lesz fejlesztve, még kb. 150 településen, és erre miniszteri garancia is van. De a nemrégiben átadott roma alapítványi szakiskola is – ami az OCKÖ és a „Lungo Drom” Országos Érdekvédelmi Cigányszövetség közös alapításában jött létre – az oktatásnak egy olyan fázisában segít, amikor a gyerekeket nemcsak oktatjuk, de szakmára is tanítjuk.

Szerződés a tanulókkal

Vagyis kimaradhat a gyerek az általános tanításból, mert olyan a szociális háttér, vagy mert éppen a mentalitása olyan, viszont nem értéktelen. Nos ez a program ezt próbálja felkarolni, ezt próbálja karbantartani, pályolgatni, nevelni tovább és azokat az értékeket kihozni a gyerekből, amik egyébként benne vannak. Ez azt jelenti, hogy három szakmát tanulhatnak és a szakma gyakorlati átvitelét már úgy bonyolítja az adott céggel, hogy egy hároméves szerződést is köt a tanulóval, tehát nem marad a

levegőben, miután elvégzi ezt a szakmai képzést.

– Milyen önszegítő stratégiák jelenhetnek meg a társadalomban, a cigányság körében?

– Szomorúan kell megállapítanom, hogy azok a belső önszegítő stratégiák, amelyek tulajdonképpen egyenlőek a fennmaradás technikáival, a cigányságon belül felhasználódtak, kimerültek. Már nincsenek belső stratégiák. Amik még vannak, azokat nem adják tovább, még a legbizalmasabb családtagnak sem. Ma olyan helyzetben van a magyarországi cigányság, hogy ezt a kérdést nem lehet megfogalmazni, ezt a kérdést nem lehet föltenni, mert egy olyan élethelyzetről van szó, amikor azon kell gondolkodnia, hogy máról holnapra megvan-e a gyerekeknek a biztos betevő falat. Ha az önszegítő stratégián ő már tudott volna valamilyen utat választani, meg tudta volna oldani, azt már rég megtette volna. Akiknek voltak ilyen lehetőségei, azok meg is tették, azok már kívül vannak ebből a problémavilágból. A cigányságnak a problémáit az önstratégián kívül azt gondolom, súlyos társadalmi, belpolitikai, jogi kérdésként kell kezelni. A legsúlyosabb belpolitikai, jogi és társadalmi kérdésként, és ebben partner az OCKÖ, mint ahogyan partner volt eddig is. Ellenben, amennyiben az idén ennek a kezelésére az általunk leadott program kezdetét nem veszi, akkor olyan éhséglázadásokra lehet számítani az országban, amilyenre még nem volt példa.

Saját szociális intézményhálózat

– Akik alul vannak, végképp alul maradnak-e, vagy van-e esély arra, hogy feljebb kerülhetnek?

– Ahogyan ez már lenni szokott, és már beidegződött a társadalomba, nincsenek olyan átütő koncepciók, vagy programok sem az oktatásra, sem a foglalkoztatásra vonatkozóan, hogy akik alul maradtak, azok fel

akkor be is bizonyosodik, hogy tulajdonképpen igazam van, ugyanis ma igazán komoly konfliktus, fajellenes bűncselekmény, atrocitás csak cigányellenes van Magyarországon, és azért becéztem én az ombudsmanunkat többnyire cigány ombudsmannak, ami sajnos szomorú, de a tényen nem változtat.

A kisebbségek parlamenti képviselőinek elodázása az alkotmányvétség tovább viselése

– Szeptember 14-én az OCKÖ és a Szolnoki Jogvédő Iroda Kisebbségi Jogvédelmi és Alkotmányjogi Konferenciát tartott, ahol *Bihari Mihály* szocialista képviselő, az alkotmányelőkészítő bizottság tagja azt mondta, hogy a kisebbségek

tudjanak zárkózni, akik pedig felül, azok adjanak le egy kicsit. Nincs komplex program. Általában a kormányzati programok egy szintet, a centrumot célozzák meg, és akik alul vannak, azok ettől a programtól még lent is maradhatnak. Dehát azért van az OCKÖ, hogy ezt próbálja felkarolni, és erre van a mi koncepciónk, a szociálpolitikai koncepciónk, ami tulajdonképpen abban is megjelenítődik, hogy saját szociális intézményhálózatot kíván működtetni, és hát erre vonatkozik a speciális oktatási és nevelési programunk, de erre vonatkozik a szociális lakásépítési programunk is.

– Ez csak egy réteget, egy behatárolt csoportot fog érinteni. Mi lesz a többiekkel?

– Nem lehet többszázézes létszámú néprétegnek a problémáját máról holnapra fölállalni, kezelni. Én majdnem megelégedett leszek akkor is, ha néhány megyében olyan konkrét eredményeink születnek és érezhető eredményeink lesznek, melyek már családoknak a felzárkóztatását segítik elő.

– Nemrégén egy beszélgetésünk során érdekes és elgondolkodtató megjegyzést tettél a kisebbségi ombudsmanra. Azt mondtad, cigány ombudsman. Kifejtenéd ezt bővebben?

– Ma Magyarországon a többi kisebbségnek a gondja, problémája nem rosszabb, mint egy átlag magyar polgáré. Nos, ez a külsőségekben is megjelenik. Akkor, amikor egy ombudsman intézménye feláll, működik,

parlamenti képviselőt csak a két-kamarás parlamentben lehet megoldani. *Kaltenbach Jenő* kisebbségi ombudsman viszont úgy vélekedett, hogy a nemzetiségek parlamenti képviselőinek megoldása nem halasztható el addig, amíg létrejön a két-kamarás parlament. Te is azt mondtad, hogy nem odázható el a parlamenti képviselő megoldása.

– Én azt gondolom, hogy amennyiben a két-kamarás parlamenti képviselő megoldásában látják a cigányság, és a többi kisebbség parlamenti képviselőinek, vagy akár az egyház és más szervezetek parlamenti képviselőinek a megoldását, akkor ez nem más, mint technikai eltolása a kisebbségek parlamenti képviselőinek, és

ugyanakkor a már több éve meglévő alkotmányvétségnek a továbbviselése. Ezt az OCKÖ, és én magam sem tudom elfogadni, ugyanis ellentmondásos. Ellentmondásos, mert a Kormány a kisebbségi önkormányzatiságot azért hozta létre, hogy teljes joggal képviselje az adott kisebbséget. Parlamenti képviselő nélkül pedig nem lehet képviselni, hiszen ha a legnagyobb döntéshozó testületben nincs jelen az adott kisebbség, akkor nincs módja, nincs lehetősége törvényelőkészítő vagy módosító javaslatokat tenni a kisebbségekre vonatkozóan. Nos, ha ez az idén nem valósul meg, miközben az idő bebizonyította, hogy a kisebbségi önkormányzatiságnak a működése politikailag, szakmailag nem működik többek között a parlamenti képviselő nélkül sem. Vagy pedig marad a politikai asszimiláció, amit az OCKÖ nem vállal.

– És mi lehet a megoldás?

– Kétféle megoldásról van szó: egy azonnali megoldásról, ami némi házszabály módosítással lenne megoldható, és egy végleges megoldási formáról, a kislistás választásról. Ennek a technikáját az OCKÖ természetesen támogatja azzal a feltétellel, ha a küszöböt politikai megállapodás kapcsán a minimálisra csökkentik. Egyébiránt nem tehet mást a kormány, minthogy előbb vagy utóbb tudomásul veszi, hogy a kisebbségek komoly politikai tényezőként vannak jelen az országban.

Paksi Éva

Yehudi Menuhin tanársegédje

Beszélgetés Kathy Horváth Lajos hegedűművésszel

Vannak művészek, akik a család büszkeségei, akiknek elődjük nem rendelkezett semmiféle hajlammal, egyszerű családban nőttek fel. Vannak azonban olyanok is, akik beleszületnek ebbe és az, hogy tovább viszik az ősi örökséget természetessé válik számukra. Így van ez színészeknél, íróknál és muzsikusoknál is. Valahogy így kezdődött Kathy Horváth Lajos pályája is. A művészt otthonában látogattuk meg.

– Honnan indult Kathy Horváth Lajos és hogyan jutott el idáig?

– Természetesen zenész, muzsikos dinasztíából származom. Szüleim, rokonaim kiváló, híres zenészek voltak. Horváth Elemér például New Yorkban él, a bátyja ugyancsak hegedűművész volt, ő Cziffra Györgyvel játszott. Jó magam egész kicsi koromban kezdtem el zenével foglalkozni. Négy-öt éves lehettem. Először zongoráztam és csak később kaptam meg a hegedűt, pontosan 1960-ban, nyolc évesen. Az OSZK-ban kezdtem zenét tanulni, majd tizenöt-tizenhat évesen már

Szakcsi Lakatos Bélával játszottam az akkoriban még tiltott amerikai yazz zenét. Ez az együttzenélés tulajdonképpen még a mai napig is tart. 1975-ben határoztam el, hogy szorgalmasabb leszek, mivel láttam, hogy később nehéz lesz ebből megélni. Igyekeztem szorgalmas lenni, hogy klasszikus pályára mehessek, mert ott láttam a jövőt. Akkoriban jött haza először Cziffra György Párizsból, és voltak tehetségkutató meghallgatások a Zene Akadémián. Meghallgattak, így kerültem ki Cziffrához Párizsba. Ekkor huszonnégy éves voltam. Két hónapot töltöt-

tem ott Dráffy Kálmán zongoraművésszel, aki ugyancsak cigány származású, és akkoriban nyert Liszt-zongoraversenyt. Azóta is ő a legjobb barátom. Az akadémián kinevezték tanárnak és Cziffrával maradt, mint asszisztens. Hat hónapot töltöttem ismét ott. Kálmán tette az ajánlatot Yehudi Menuhin felé, hogy van egy tehetséges magyar, cigány származású fiatal hegedűs és hallgasson meg. Ez sikeres volt. Ő egyébként Bartók Bélával nagyon szoros baráti kapcsolatban állt, ő volt az egyike azoknak akik felkarolták. Bartók személyesen neki írta az első hegedűversenyét. Yehudi Menuhin bennem Bartókkal azonos gyökereket vélte felfedezni, mert akkor már voltak szerzeményeim, szonátáim. Miután ő ezt meghallgatta, elindított egy nemzetközi hegedűversenyt, amit meg is nyertem. Itt Dráffy Kálmánnal léptem fel. Azt ajánlották, hogy ne ingázzak ide-oda, hisz ekkor már nős voltam, és megvolt a lányom is. 1979-ben hazajöttem fél évre, majd nyolcvanban ki-

vittem a családomat is. Ott tanultam Párizsban, az akadémián, és ott szereztem meg a diplomát is, majd Yehudi Menuhin asszisztense lettem a főiskolán. Miután hallottuk, hogy levegőben van idehaza a rendszerváltás és nem akartunk idegenajkúak maradni, hazatértünk. Azóta itthon vagyunk. Koncertezem, élem az életem.

– Hogyan telnek a napjai?

– Jelenleg az Országgyűlés Emberjogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottsága elnökének, **Gellért Kis Gábornak** vagyok a főtanácsosa. Így próbálom a romáknak amennyire lehet, egyengetni az útját. Emellett egyéni fellépéseket vállallok. Mindenképpen szándékom a roma politikát komolyabban is gyakorolni. Ezen kívül tanítok is. Már kérdezték tőlem, hogyan fér össze a zenéléssel és a tanítással a politika, de én azt szoktam mondani, hogy a kettőt nem választom el. Ezt a fajta politikai tevékenységet felvállalom a népemért, nem húzok vonalat, hanem megosztva csinálom.

– **Úgy gondolom, hogy Kathy Horváth Lajos elért már egy bizonyos szintet. Ismertté, sikeressé vált. Van-e még célkitűzése? Van-e egyáltalán olyan fiatalkori álma, amit még nem tudott megvalósítani?**

– A terveim között szerepel még néhány dolog. A legközelebbi tervem egy nagylemez. Ezzel egy életpályát szeretnék lemezre vinni, ahol a Bibliából merített Alfa és Omega című darabomat szeretném nagyzenekarral fölvenni CD-re és megjelentetni karácsonyra. Ennek folynak most az előkészületei.

– **Miért pont a Bibliából?**

– Tulajdonképpen – az egész családdal együtt – húsz éve járunk szabad keresztény szombatista gyülekezetbe. Úgy érzem, a vallás teljesen hozzátartozik a művészethez. A nagy elődök is – mint például Liszt Ferenc, Bartók Béla – nagyon komoly, vallásos emberek voltak. A teológiát forgatták, és nagyobb műveik is mind-mind azon keresztül íródtak. Igazából nagy áttörés nem volt, hiszen nem éltünk előtte sem kicsapongó életet, inkább csak annak felismerése, hogy itt nem „vallásoskodni” kell. Ez egyfajta megtartása az evangéliumnak.

– **A gyerekek tovább viszik az örökséget, a Kathy Horváth nevet? S ha már a neveknél tartunk, úgy tudom, maga a Kathy, csak felvett név. Honnan ered?**

– A kislányom, **Ildikó**, hárfázik a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, a fiam, **Lajos**, három éve a rendkívüli tehetségek előkészítő tagozatán hegedül, ő tizenöt éves, a lányom húsz. A Kathy nem nekem, hanem az édesapámnak volt a művészneve. Ő így volt közismert. Négyen voltak testvérek, fiúk, és a nagymama nagyon szeretett

volna egy kislányt. Az én édesapámnak nagyon szép, lányos arca volt, és családiban becenévként rajta maradt a Kati név.

– **Amikor a gyerekei sikereket érnek el, büszke rájuk, vagy természetesnek tarja?**

– Az az igazság, hogy ez relatív dolog, hiszen nekik is nagyon komoly munka van a hátuk mögött. Rengeteget tanulnak. A nap nagy részét azzal töltik. Emellett a fiamnak még gimnáziumba is kell járni, ahol magántanuló. Sok melléktanszak van az akadémián, és erre is készülni kell, pl.: művészet, filozófia, dallamírás stb. Nálunk egész napos munka, zenélés folyik, ily módon természetes, hogy örülök, ha munkájuknak gyümölcse van.

– **Szokott-e együtt zenélni a családdal?**

– Persze. A gyerekeim együtt kamaráznak zongorával, hárfával, hegedűvel és a gyülekezetben is szoktunk zenélni.

– **Önök hány évesen volt az első, legnagyobb sikere?**

– Az az igazság, hogy egész kicsi gyerekkoromtól sikeresnek mondhatom magam, hiszen ehhez, minden állszerénység nélkül állíthatom, hogy erre születni kell, vagyis lényeges, hogy az ember mit hoz világra a génekből. Ez hála Istennek, adva volt, de emellett persze nagy szorgalom is kellett. A legnagyobb sikereim Párizsban voltak ahol az Es Pas Cardin színpadán felléphettem. Tulajdonképpen egész Európát beutazhattam, és amit a legnagyobb dolognak tartok, hogy Yehudi Menuhin tanársegédje, asszisztense lehettem. A vele való kapcsolat az egyik legnagyobb szerencse, amiből a mai napig is élek és profitálok.

– lilla –

Élethelyzetek Vácról

A Budapesthez közeli Vácon kb. 35000 ember él, melyből 1000–1200-ra tehető a cigány lakosok száma. Itt kerestünk fel embereket, akik különböző élethelyzetekben, különböző módon keresik a boldogulás lehetőségét.

Első riportalanyunk **Németh András**, aki tizenhárom éve él Vácon:

– Három hónapja költöztünk ebbe a kis utcába, előtte a városban laktunk. Építeni szeretnénk, de mindeztidáig nem kaptunk építési engedélyt. A feleségem testvéreivel közösen szeretnénk felhúzni a házat, mert ők nagyon rossz körülmények között élnek. Ez a saját házunk, közösen vettük a feleségem testvéreivel. Hat gyermekem van, ebből van aki már férjhez ment. A tizenhatéves fiam karosszérialakatosnak tanul. A többi általános iskolás. A beiskolázásnál mindent nekünk kellett megvenni. Ezt többé-kevésbé már előteremtettük, de hiányoznak még kellékek, mint például a tornacipő, angol munkafüzet. A legnagyobb gyerek négyes-ötös tanuló, a többi közepes, de szeretnénk, ha jobban tanulnának. Ha a fiam levizsgázik, szeretnénk neki itt-hon nyitni egy műhelyt. Az az igazság, hogy azóta kapunk segítséget, amióta **Farkas Attila** a helyi Lungo Drom vezető itt van. A megtakarított pénzünk-

ből is alig van már és hatszázezer forinttal tartozok. Tizenhat évig dolgoztam az építőiparban, 1990-től iparom van. Jelenleg anyaságiból és családi pótlékból élünk. Itt van a tél, és még nincs tüzelőnk. Nem tudjuk mi lesz velünk.

*

Csukárdi Endre bácsit is meglátogattuk, aki félig zsidó, félig cigány származású. Ő egy másik élethelyzetből szemléli a világot.

– A feleségemmel negyvenegy éve vagyunk házasok. Zenész családból származom. A nagyanyám zsidó származású, **Ábrahám Ilonának** hívták. Édesapám kiváló zenész volt. Nemesi családból származunk, meg volt a kutyabőrünk is, de az ostrom alatt eltűnt. Édesapám Kecskeméten élt, de élete egy részét kinn töltötte Krakkóban. Mi már pesten születünk. Én is hegedültem korábban, de nem lehetett megélni belőle. Más munkakör után néztem így kerültem be egy nyomdába, majd a

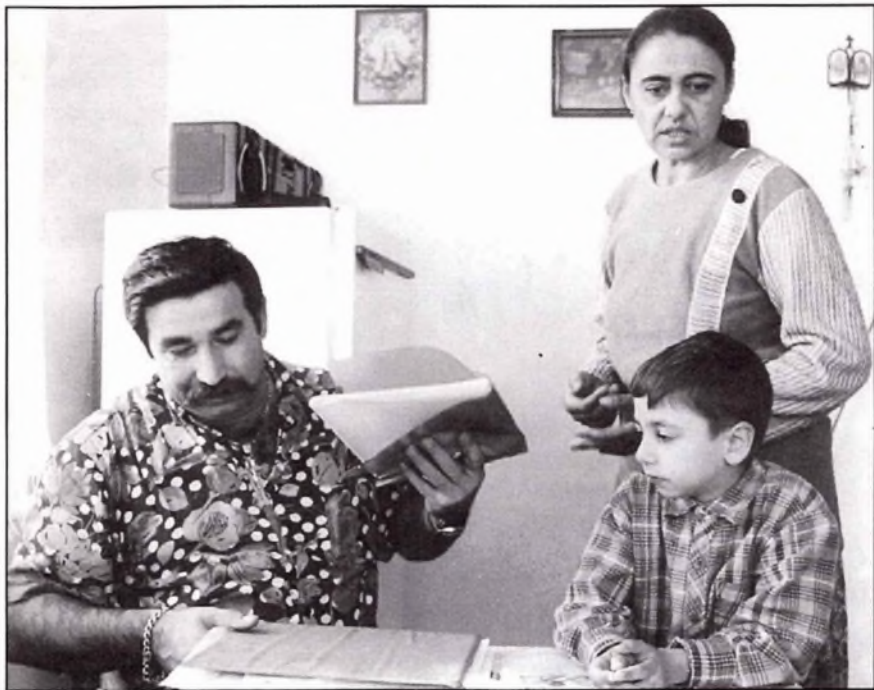
Endre bácsi:

– Megvolt a kutyabőrünk is...

Ludas Matyihoz kíséretnek. Sajnos ezután idegileg tönkrementem, lerobbantam, így ismét elkezdtem zenélni. Alapítottam egy öttagú zenekart, akikkel egy első osztályú étteremben játszottunk.

A cigány emberek nehéz sorsát is mindig a szívügyemnek tartottam. Volt olyan, hogy a közértben egy idős ember lopott egy kiflit, vagy zsömlét és elég agresszíven bántak vele. Én erre közbeszóltam és azt mondtam: – „Meg ne próbáld ütni, mert velem gyűlik meg a bajod!” – Ha kellett, én fizettem ki. Meg is alapítottuk az Elszegényedettek Társulatát. Ezzel a szociális osztálynak is besegítettem. Éveken keresztül tevékenykedtem a szociális bizottságnál. Jelenleg pedig Farkas Attilának segíték a „Lungo Drom”-nál.

A családomról annyit, hogy kettő gyerekem van. Volt nálunk 1971-ben egy tragédia. Az egyik fiam belefulladt a Dunába. A feleségem azóta is ennek a betege. Jelenleg is kórházban van. Igazából soha sem tudtuk kiheverni ezt a tragédiát. A lányom férjhez ment és kidisidáltak Ausztráliába, egyébként a húgom és a bátyám is kinn élnek. Azóta a lányomnak már másik férje van és született egy nagyon szép unokám is. A fiam egy nagyon jó családba nősült itt Vácon. Én pedig hűségesen tevékenykedek Farkas Attila mellett.

Itt vannak a ház tervrajzai – mutatja Németh András

Végül Farkas Attilát kerestük meg, a helyi „Lungo Drom” vezetőjét, aki fiatal (27 éves) kora ellenére szívügyének tekinti a cigányság problémáit. Beteg kisleányával és feleségével él egyszobakonyhás albérleti házban:

– Eredetileg katonai műszaki főiskolára jártam, de azt otthagytam, mert bizonyos okok miatt kiábrándultam a katonai pályából. Az *Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat*nál ismerkedtem meg a „Lungo Drom” célkitűzéseivel, és nagyon megfogott a „Lungo Drom”-tagok összetartása, egyetértése. Ezért határoztam úgy, hogy Vácra is létrehozom a helyi tagszervezetet. A lehetőséget mi teremtettük meg, és szerencsére nagyon jól működik. Sok segítséget kapunk a váci önkormányzattól, jó a kapcsolatunk a családsegítő központtal, és a városi vöröskereszttel. Nagy örömemre szeptembertől felvételt nyertem a Janus Pannonius Tudomány Egyetem kihelyezett művelődésszervezői szakára. és ha minden jól megy három év múlva diplomázni fogok.

– **Hogy lehet összeegyeztetni az „Lungo Drom”-ot, az OCKÖ-t és a**

családöt? Jut-e egyáltalán idő a magánéletre?

– Az OCKÖ és a „Lungo Drom” szervezetben való munkám olyan hivatástudattal párosul, melytől nem tudok szabadulni. Megszoktam a körülöttem nyüzsgő cigány embereket akiket szeretek, és nem tudnék már tőlük elszakadni. Úgy gondolom, hogy az OCKÖ-ben kifejtett munkám nem függetleníthető el az itthoni munkámtól. Nem tudom a kettőt elválasztani egymástól. Az OCKÖ-ben szerzett tapasztalataim szükségesek, hiszen ott nap mint nap találkozok olyan problémákkal amikett itt, Vácra is meg kell oldanom. Isten-félő családként nagyon hálásak vagyunk azért, hogy az Úr megadta ezt a lehetőséget számomra. Megvagyok róla győződve, hogyha én önzetlenül tudok segíteni másokon, akkor majd a jó Isten is megsegíti a mi gyermekünket, mert ő sajnos epilepsziás és mozgássérült. A hétköznapijaim a cigányságé, az estém, éjszakáim a családomé. A munkahelyre történő beutazásom pedig a tanulásé. Tehát odafele és visszafelé is tanulok, illetve a hétvégét is ennek szentelem, esetleg korrepetálásra szá-

Farkas Attila

nom az időm nagy részét. Mindenképpen szeretnék lediplomázni hiszen ezt nemcsak én, hanem a cigányság is elvárja tőlem. Azt hiszem, hogy azért a sok szeretetért, amit kaptam tőlük, a legkevesebb, amit adhatok, hogy tudást szerezve tudjak segíteni. Ezenkívül szeretnék egy saját otthonát a családomnak és távlati tervem, hogy indulok a '98-as választáson. Be szeretnék jutni a városi képviselő testületbe, akár úgy, mint testületi tag, akár magasabb pozícióban, amihez még sokat kell tanulnom. Céлом egy erős csapat kinevelése, akikkel együtt tudnánk dolgozni. „Sorstársam” még ebben **Horváth András** kisebbségi szószóló is, akit arra ösztönzök, hogy a tőle telhető legjobb tudással segítse a munkámat, és ő ezt meg is teszi. Hetente kétszer tartunk fogadóórát, ahol a nem cigányok is felkereshetnek bennünket, tehát szociális munkás feladatokat is ellátok. Készítettünk egy szociális felmérést, ami nagyban segíti az önkormányzat, a családsegítő és a vöröskereszt munkáját is. Úgy gondolom, ez a felmérés jó pontot hozott nekünk.

Ezenkívül fontosnak tartom megemlíteni, hogy **Lakatos Angéla** – aki nemrégiben végezte el a tanítóképző főiskolát – szeptembertől a családsegítő központ alkalmazottja. Ő is harcba szállt velünk a cigányságért. Véleményem szerint sikerült nagyon jó kapcsolatot kialakítani a bizottságokkal és a „Lungo Drom”-ot a rendőrség és más civil szervezetek is egyenrangú partnerként kezelik. Azt hiszem, hogy inentől kezdve tiszta lappal indulhatunk magasan felfelé.

– lilla –

Megvagyok róla győződve, hogyha én önzetlenül tudok segíteni másokon, akkor majd a Jó Isten is megsegíti a mi gyermekünket...

Kié az Alkotmány?

Kisebbségi Jogvédelmi és Alkotmányjogi Konferencia Budapesten

A Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Egyesület és az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat neves előadók, politikusok, szakértők és a sajtó meghívott képviselőinek részvételével szakmai tanácskozást rendezett a fővárosban, az V. kerületi Polgármesteri Hivatal Dísztermében törvényről és jogról, azok betartásáról és be nem tartásáról. A környezet, a külsőségek, a kitűnő szervezés azonban nem tudta feledtetni a résztvevők többségének kifejtett véleményét a gondok, a problémák és a megoldatlan kérdések sokaságáról. Szép szavak és hiányos tettek, hangzatos nyilatkozatok és a bajok elhallgatása jelzi a mai közállapotokat – vélték jónéhányan. Minden szép, minden jó, mindennel meg vagyunk elégedve – mondták mások –, hiszen Európa minket vár. Ki tudja, milyen az az Európa és biztos-e, hogy minket vár – volt a harmadik oldal kételye. Mindezek ellenére a konferencia fő szervezője, **Dr. Pálfi Miklós**, a Jogvédő Egyesület elnöke, az OCKÖ al-elnöke elégedett lehetett a végeredménnyel. Senki nem értett egyet a másikkal, azonban valamennyien hangsúlyozták, az ilyen megbeszélések létrejötte folyamatos véleményütköztetést tesz lehetővé. A párbeszéd tehát tovább zajlik.

A kezdés **Dr. Bihari Mihály**, országgyűlési képviselőt, az Alkotmányozási Bizottság tagját illette meg, aki indokolatlanul látta a kisebbségek parlamenti képviselőit azonnali orvoslását. Álláspontja szerint a kétkamarás országgyűlés hozhatja meg a probléma megoldását. **Farkas Flórián**, az OCKÖ elnöke határozottan szembeszállt ezzel a véleményével, mert, mint kifejtette, a parlamenti képviselő megoldatlanságával a társadalom sorozatos Alkotmány-sértés áldozatává vált. A többség és a kisebbség csak úgy érezheti magát biztonságban, ha a törvények mindenre egyformán vonatkoznak. Ez pedig csak akkor válik le-

hetővé, ha a kisebbség és különösen a legnagyobb lélekszámú, a cigányság legitim képviselői a legfelsőbb törvényhozó testületben, a Magyar Köztársaság Országgyűlésében alkotó módon hallathatják szavukat. **Dr. Kaltenbach Jenő** ombudsman a kisebbségi jogvédelemről, a jogsértésekről és azok orvoslásának esélyeiről beszélt. **Dr. Hegyesiné Orsós Éva** a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke mindezekkel kapcsolatban előadásában kitért a hivatal feladataira, a segítségnyújtás módozataira, a támogatási források megpályázhatóságának formáira.

A délután a média vezetőinek, a Magyar Televízió elnöke, **Peták István** és a Magyar Rádió elnöke, **Hajdú István** tájékoztató előadásainak ideje volt. Bár mindketten egyetértettek abban, hogy a kisebbségeknek juttatott műsoridő nem elegendő a kulturális élet, a hagyományok, az önszerveződések megismertetésére, egyelőre még csupán tárgyalások folynak ennek növelésére, a korszerűbb műsorstruktúra kialakítására. Ebből azonban értelemszerűen következett a cigányság politikai megnyilvánulásai színtereinek az elégtelensége is, amit a további hozzászólók erősen nehezményeztek. Megoldás azonban nem született, a felek markánsan elbeszéltek egymás mellett, ami jelzi, a médiapolitikában van még mit tenni a javulás, a jogos és indokolt elvárások megvalósítása érdekében.

Dr. Pálfi Miklós előadásában nem véletlenül mondta, némi keserőséggel a hangjában, hogy a cigányügy ilyen és ehhez hasonló hozzáállás esetén megoldatlan marad, s mint egy konfliktusgócot cipelheti magával az ország az európai csatlakozás nehéz útján. Volna mit tenni, van mit felvállalni, de úgy tűnik, az illetékesek ma mással vannak elfoglalva. A meghívott közjogi

Dr. Kaltenbach Jenő, Farkas Flórián és Dr. Pálfi Miklós

méltóságok távolmaradása jelzi, mennyire fontos a mai magyar közéletnek a cigányság ügye. A jelenlegi politikai erők mintha nem kívánnák látni a kisebbségeket a törvényhozói hatalomban. Nem akarják megoldani ezt az évek óta csak halmozódó problémát, holott alkotmánybírói határozat szól erről. Változatlanul tisztázatlan a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal további sorsa, hatáskörének, feladatainak és jövőjének át gondolása. A helyi kisebbségi önkormányzatok jogköre, finanszírozási gondjai, hatásköri módosításai váratnak magukra. Szemléltetést a jelenlegi politikai pártok nem érdekeltek abban, hogy tevékenységükhöz elnyerjék a kisebbségek támogatását. **Dr. Pálfi** kifejtette, a Cigány Program Bizottság – valós hatáskör és döntési kompetencia híján – funkcióját elvesztette, csupán mint informális tanácskozó testület működik. A Cigány Koordinációs Tanács lényegében értékelhetetlen tevékenységet végez. A szakminisztériumok illetékesei pedig döntéshozatalnál, előkészítésnél nem kérik ki az érintett önkormányzatok állásfoglalását. Összességében tehát a közélet, a hatalom nem veszi komolyan a magyarországi cigányság egyetlen legitim, közjogi testületét, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatot. Ennek következményei pedig beláthatatlanok.

A tanácskozás a résztvevők sajtótájékoztatóival, kis csoportokban összeállt beszélgetéseivel zárult. A vitatkozó megállapodtak abban, hogy a megkezdett gondolat-sor folytatása célszerű volna. Az illetékesek, a kormányzat és a média vezetői erről azonban már nem szereztek tudomást. Időben eltávoztak.

Cs. B.

OLDOZZ FEL!

Ha százszor gyónnám meg, s százszor oldoznának fel, akkor sem tudnám megbocsátani magamnak azt a pillanatot, amikor elküldtelek. Látom magam előtt most is dülöngélő madáralakodat, összefüggéstelen beszédfoszlányaid próbálom mai napig megfejteni, de minden hiába. Lehet, ha türelmesebb vagyok hozzád, most visszatudom idézni mit is akartál, mi okból jöttél ismét hozzám. Már nem tudom meg. De nem is ez bánt annyira, hanem az, hogy eltaszigáltalak, elküldtelek, s te szótlankul, én megveretve, lesújtva, magamba roskadva mentem vissza rangos-neves vendégeimhez, akiket tőled, a részeg öcsém jelenlététől próbáltam megóvni, távol tartani.

Kár volt. Életem végéig gyötörni fog a lelkiismeret, s olykor zaklatott álmaimban is mindhiába próbálnak meggyőzni az istenek, s megszabadítani a lelki teheről, nem sikerül. S hiába a gyónás szentsége, erősebb ami az emberben van, s ha azt súgja, vétettél, s nem bocsájt meg, akkor keresztként kell cipelned életed végezetéig.

Cipelnem. Lelki fájdalommal, megbocsájtathatlanul. Hibázatom magam is, mert amikor kikerültél szárnyaink alól, akkor is jobban oda kellett volna figyelni Rád. Csak kértelek, s könyörögtem minden egyes alkalommal, amikor targyitól mátósan felkerestél, mert szükséged volt valamire.

„Ne igyál, Öcsém! Legalábbis pálinkát ne. Tönkreteszi a májad. Előbb-utóbb ráfizetsz, de már késő lesz.” Tibi öcsém olyan vékony volt, mint egy fűzfavessző. Ám erős, szívós. Rengeget elbírt. Versenyre kelt még a derék gádzsó barátaival, tehergépkocsivezetőkkel is. Reggeltől estig veze-

tett, s közben mint segéd munkás ő rakta le a kiszállított árukat is, zsákokban, különböző göngyölegekben. Amikor vége lett a nyújtott műszaknak, már csak hálai járt belé a lélek. Sajnáltam, igyekeztem segíteni rajta, vegyék le a teherautóról, nevezzék ki gépjármű előadónak. Egy ideig csinálta. Csakhogy ezért sokkal kevesebbet fizettek. A pénz meg kellett.

Visszakérte magát a teherkocsira. Vezetett, zsákol, vezetett, zsákol. Hónapokon, éveken át. Teljesen leromlott. Viszeres lábait mikor meglát-

Szécsi Valéria: A fohász órája

tam, elémültem. S ezekkel a ceruzalábakkal cipelte a súlyos terheket. Muszály volt. Egyre több pénz kellett, ahogy a gyerekek, Tibi és Anikó nőttek. Ő tartotta anyját is. Amikor elköltözött tőlünk. Aztán a nővérem is azt csinálta, amit anyámtól, Ökrös Maritól örökölt. Ha meggondolta magát, szedte-vette magát és utazott Törökszentmiklósról Rózsihoz, a lányához. Ha ott megunt tartózkodni, egyik napról a másikra beállított Nyíregyházára. Vagy hozzánk, vagy öcsémékhez.

Tibor öcsém egyedül keresett. Túl-feszítette magát. Idegileg. S egyre

többször nyúlt a pohár után. A havarokkal, a nehézsúlyú gépkocsivezetőkkel együtt. Legyengült, elfogyott mint a holdvilág. És akkor következtek a családi tragédiák. Egy sikertelen operáció elvitte szép öccsét, a tehetséges Ernőket, akit kölcsönzött halottaskocsival ő fuvarozott Törökszentmiklósról. Később eltemette az anyját is.

Egy pillanatra sem feledkezett azonban meg családjáról. Mindennel ellátta őket, s ami nagy szó egy cigány embertől, gondoskodott mindkét gyermekének a taníttatásáról. Emlékszem milyen boldog volt, amikor megérte, hogy lánya elvégezte a jogi egyetemet, és doktorrá avatták. És legalább annyira volt boldog, amikor fiát doktorrá fogadták.

Ő, a köztisztelőben álló Lázók Tibor, akit sokan ismertek és szerettek Nyíregyházán, megmaradt egyszerű cigány embernek. Arra volt a legbüszkébb, hogy két doktort nevelt, taníttatott. Önpusztító élete árán is. Munkától agyoncsigázott, mádarsontú szervezettel megett, valósággal elpusztította a pálinka, amely megtámadta a máját, és győzött.

Nem hiszem, hogy ekkora árat kellett volna fizetnie két gyermekének taníttatásáért. Nem volt törvényszerű korai távozása. Régen készültem rá, hogy szólok róla. Nem csupán azért, mert a szeretet legerősebb szálai fűttek hozzá. És nem is

csupán csak azért, mert a törökszentmiklósi Csisznyióban, anyám nádfeledeles házában én vigyáztam álmát, s golyózáporban húztam magam után, amikor menekültünk, hogy kijussunk a Kulcsár-féle tanyára, hanem azért, mert később, apja helyett apjaként szerettem, nevelője voltam, taníttattam.

Még nem volt ötven éves, amikor Mörökre elment. Ha százszor gyónnám meg és százszor oldoznának fel, akkor sem tudnám magamnak megbocsájtani, azt a pillanatot, amikor elküldtelek. Öcsém, kérlek, oldozz fel Te!

„Én imádkozom a nyomorultakért”

(V Á L A S Z A K É R D Ő Í V R E)

Csonka Józsefnek hívnak. A Reményteljes Ember Alapítvány elnöke vagyok. Én imádkozom a nyomorultakért. Hogy ezt ki látja? Azt hiszem ez nem fontos. Nem azért teszem, hogy ezért bárkitől elismerést kapjak, tudva, hogy Ő engem mindig lát. Én Neki akarok megfelelni. Annak, aki bennem mondja az imát a nyomorult, beteg, szenvedő, elhagyott, csüggedt emberekért. Akik pedig nem idetartoznak, én azokért is nagyon hálás vagyok.

Nagy örömömre szolgál, hogy 1996. májusában a Lungo Drom 3. oldalán egy kérdőívet olvashattam, melynek kapcsán a július-augusztusi szám 2. oldalán már egy válasz is született a feltejt kérdésekre.

Valóban, az első kérdésünk, ha valakivel találkozunk: „hogyan vagy?”. Erre általában az a válasz, hogy jól, de sajnos, egyre többször halljuk: „ne is kérdezd”... Kevés olyan emberrel találkozom, akiből nem mesterkélten jön a válasz, de szavak nélkül is ezt fejezik ki: „Nagyon jól!” Az ilyen ember már egy kicsit gyanús: valamilyen szektához tartozik, kábítózik, részeg?

Én olyan cigány emberekkel találkozom, akik nem a világ nyomorától kábulatba, részegségbe menekülve egy valamilyen vallási szektába tömörülnek, hanem élő közösséget alkotnak. Egy nagy család volt az egész tömeg, amelynél láthatatlanul is jelen volt a családfő szeptember 6-7-8-án Kántorjánosiban. Az esős idő az ember kedélyállapotára nem a legjobb hatást gyakorolja. Morgolódo, zúgolódó lesz tőle. Ezeken a napokon az emberek

mégis igazi örömmel énekeltek, táncoltak.

Magyarország számára nagy jelentőségű esemény volt szeptember 7. Hazánkba látogatott a Pápa.

A cigányság számára ugyanilyen jelentőségű eseményen vehettem részt Kántorjánosiban, ahol – közel 500-600 ember – különböző keresztény cigány közösségből vehetett részt a Cigány Keresztyény Gyülekezetek I. Országos Találkozásán, felekezettől függetlenül. Egy dolog kötötte össze őket, a Szeretet-Isten. Láthattam a szegénységet, a gazdagságot külső megjelenésben. De láttam az emberekben lévő belső ragyogást, tűzben megpróbált hitet. Sugárzott az arcuk, örömmel vettek részt a közös Istentiszteleten, melyek cigányul és magyarul is folytak.

Csodálattal töltött el, mikor elkezdődött a 600 ember ebédeltetése, és nem volt kiabálás, lökdösődés, senki nem ilyedt meg, hogy neki nem marad. Mindez egy mozi épületén belül.

„Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme.” Ezt valóban érezhettem és láthatam ezek között az emberek között. Azt mondja egy helyütt a Biblia, hogy az igaz bizonyosság lelket szabadít. Igazi megváltozott életetek tárultak elém e napok során. Olyan emberek, akik találkoztak ma a XX. század végén a feldámadt Názáreti Jézussal, aki belépett az életükbe és ők megváltoztak. Az alkohol, cigaretta, verekedés, csúnya, káromló beszédekből megtértek, megváltozott az életük. Isten üdvözítő kegyelmet adott számukra. Hallottuk a bizonyosságtételekben, hogy vadállat módjára a cigány férfi ütötte-

verte, üldözte a családját és az alkohol rabságában élt.

Isten kegyelme által, Jézus Krisztus megváltását elfogadva, megszabadultak a káros kötelékek rabságából. Ezek a cigány emberek már nem pejoratív értelemben használták a „cigány” szót életükben. Először is megváltozott bűnös emberek voltak és csak utána cigányok (romák). A bibliai hit, a kultúra, a művelődés, a tudomány, mind egy dolgot kell, hogy szolgáljanak: valódi szereteten alapuló közösségek alakuljanak ki, amelyekben az egyén segítséget és útmutatást kap további életéhez, reményt és hitet. Nem mindegy, hogy miben, kiben hiszünk. Van a világtörténelemnek egy meghatározó alakja, aki megváltoztatta alapjaiban az egész világot. Azt mondta magáról, hogy Ő az Istennel egyenlő, és hogy higgyenek Ő benne és az Atyában, mert „az Atya és Én egy vagyunk”. Megdöbbentő dolog ilyen bátorsággal, vakmerőséggel ezt állítani, ilyen dolgokat hangoztatni. Ez nem marad következmények nélkül. Ez így is volt. Láthattuk az eredményt. Ez az ember, aki mindenkivel csak jót tett, megnyitotta a vak ember szemét, feltámasztotta a halottakat, meggyógyította a betegeket, megbocsátotta a bűnöket, keresztfán végezte. Ez az ember feltámadt, igaz volt amit mondott, mint ahogy Róla mindig meg volt írva. Feltámadása után azt mondta, hogy: „neki adatott minden hatalom égen és földön”. Ő új szövetséget, szerződést hozott az embereknek, a megbékéltetést, a szeretet

új parancsolatát. Az ő kereszthalála ennek a szövetségnek volt az ára. Értünk halt meg, a mi bűneinkért és a megigazulásunkért támadt fel.

Nem csupán arról van szó, hogy én hirdetem, hogy keresztény vagyok, hiszek Jézus Krisztus feltámadásában, bűneim bocsánatában. A hitemet a cselekedeteimben kell megmutatnom. Erre Ő ad erőt. Uralkodhatunk, királyok vagyunk. 1 Péter 1:9: „Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dol-

gait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket.”

Kántorjánosiban elkezdődött valami, azok az emberek találkoztak, akik felekezeti hovatartozás nélkül elkezdtek a szemüket a feltámadt Jézusra vetni. A cigányságnak ugyanúgy, mint 1000 évvel ezelőtt a magyaroknak, a megmaradáshoz a kereszténységre, Jézus Krisztusra van szüksége. A cigányoknak nincs hazája, kivettek minden emberi közösségből, ők a világ legstigmatikusabb népe a zsidókkal együtt. De nekik is ugyanez a kegyelem szól. Isten megváltotta őket. Ezt láttuk, hallottuk. Jézus ma is

gyógyít és szabadít. Az emberek megszabadulnak a bűn kötelékeitől Ő által. Amit erről a Biblia mond az 1 Péter 2:12-ben: „Magatokat a pogányok közt jól viselvén, hogy amiben rágalmaznak titeket mint gonosztevőket, a jó cselekedetekből, ha látják azokat, dicsőítsék Istent a meglátogatás napján.”

A cigány keresztény embereknek ezt kell tükröznie a környezetükben. Erre volt jó a találkozó, hogy láthattuk: „Isten nem személyválogató, minden nemzetből kedves előtte aki féli az Ő nevét, és igazságot cselekszik.”

Csonka József

SZÍVHANGOK AZ ÉLETÉRT

Sajtótájékoztatót tartott 1996. augusztus 29-én Szolnokon az **ALFA Magzat-, Csecsemő-, Gyermek- és Családvédelmi Szövetség**.

Az ALFA Szövetség célja, hogy a magzatokat nemkívántként hordozó kismamák figyelmét felhívja arra a felelős szerepre, amit még meg nem született gyermekük életében töltenek be.

Ugyanakkor a szövetség a valódi döntési, választási jogot juttatja érvényre, amikor a törvény által felkínált abortusz lehetőséggel szemben felajánlja, hogy támogatja a kismamákat abban, hogy gyermeküket kihordják és megszüljék, gondozását, nevelését vállalják.

Az ALFA Szövetség által felkínált segítség állhat:

- kismama- és anyaotthonos elhelyezésből, ellátásból,
- lelki- és mentálhigiénés gondozásból,
- felvilágosító tevékenységből,
- szakorvosi ellátásból (a szülés szükség szerint a lakóhelytől távoli kórházban is lefolytatható),
- ügyintézésből, ha a kismama úgy dönt, hogy gyermekéről gyámhatóság előtt érvényesen lemond, hogy az újszülött mielőbb örökbefogadó családba kerülhessen.

Az ALFA Szövetség országos, minden megyére kiterjedő telefonos segélyhálózatot működtet.

A megadott számokon szakemberek (orvosok, védőnők) várják olyan várandós nők jelentkezését, akik állapotukat nemkívántnak érzik. A szolnoki „Kék Sziget” Alapítvány az egyik alapító tagja az ALFA Szövetségnek. Az alapítvány szülőanyja: **Nagyné Mészáros Éva**.

„Segíteni szeretnénk albérlet keresésben, beiskoláztatásban, ruházati cikkek beszerzésében.”

– **Kedves Éva! Mivel kívánná kiégszíteni az előbbieken felsoroltakat?**

– Nemcsak azoknak a kismamáknak szeretnénk segíteni, akik szociális helyzetüknél fogva nem tudják vállalni leendő gyermeküket, és államigondozásba sem akarják adni, de más esetben is, például válóper esetén, jogi tanácsadással. Ezen kívül segíteni szeretnénk albérlet keresésben, beiskoláztatásban, valamint ruházati cikkek beszerzésében.

– **Van-e tudomása arról, hogy a cigányság köréből több lenne azoknak a száma, akik igénybe veszik az alapítvány által nyújtott segítséget?**

– Igen, valóban nagyon sok a jelentkező, a bajbajutott, épp ezért szeretném felkérni a cigány kisebbségi önkor-

mányzatokat, hogy segítsenek. De bármelyikük szívesen várjuk az adományát, még ha csak 100 forint, akkor is.

– **Az életmentő mobil telefonhálózatnak mi a lényege?**

– Az életmentő mobil hálózat éjjel-nappal működik, és fontossága az, hogy amint hívást kapok valakitől, azonnal visszahívom az általa megadott számon.

A mobil telefonszám: **06 30/541-014**.

Az alapítvány bankszámlaszáma:

Budapest Bank Rt. Szolnoki Fiókja, Szolnok, Hősök tere 1.

10104569-07814355-00000009.

– **Köszönöm a beszélgetést, és sok sikert kívánok további munkájukhoz.**

Horváth Sándor

VII. Nemzetközi Cigány Karnevál

1996. június 25-én kedden 20 órai kezdettel a Budai Parkszínpadon került megrendezésre a VII. Nemzetközi Cigány Karnevál.

A karnevált megelőző órákban a Hotel Flamenco teraszán állófogadással kedveskedtek a meghívott vendégeknek, ahol **Raduly József**, a 100 Tagú Cigányzenekar elnöke ajándékokkal köszöntötte a cigányság kultúrájáért hatékonyan cselekvő politikusokat, politikai pártokat, kisebbségi önkormányzatokat.

Este nyolc órakor kezdetét vette a műsor. A parkszínpad nézőtere a borongós idő ellenére megtelt, és izgatottan várták a fellépő művészeket. A megnyitót **dr. Hegyesiné Orsós Éva**, a Nemzeti és Etnikai Ki-

sebbségi Hivatal elnöke mondta el. Elsőként a 100 Tagú Cigányzenekar lépett színpadra, majd a román, ukrán-bulgár vegyes zenekar és a kaukázusi harc díszbe öltözött görög együttes váltotta egymást, de voltak Lengyelországból, Szlovákiából és Sátoraljaújhelyről is.

Jókedvből nem volt hiány, hiszen erről több sztár is gondoskodott. Fellépett **Puporka András** a magyar Nóta Olimpia győztese, **Kovács Apollónia**, **Bangó Margit**, **Boros Lajos** primáskirály, **Járóka Sándor**, **Buffó Rigó Sándor** is. A karnevál rendező szerve a Napház, rendezője **Csemer Géza**, producere **Raduly József**, zenei szerkesztője **Berki László** volt.

Botosné Kóté Lilla

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány által támogatott szervezetek

Pályázó szervezet	Megítélt támogatás (Ft)	VNT (Ft)	VTT (FT)	A program
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Cigányok Érdekvédelmi Szervezete, Mátészalka	600.000	200.000	400.000	Haszongépjármű vásárlás munkás-szállításhoz
Cigányok Felemelkedéséért Küzdő Etnikai Egyesület, Hajdúszovát	800.000	300.000	500.000	20 hektáron kukorica
FIROSZ, Tiszaderzs	1.000.000	800.000	200.000	3000 db csibenevelés
Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Sára	200.000	150.000	50.000	3 hektár kukorica, burgonya
Fennmaradó Cigányok Egyesülete, Sükösd	1.500.000	525.000	975.000	16 hektár földre öntözőber.
Együttélés Cigány Érdekvédelmi Szervezet, Apátfalva	820.000	500.000	320.000	8 hektáron zöldség, hagyma
Cigány Kisebbségi Önkorm., Kiskunmajsa	630.000	400.000	230.000	Vályogvetés, építkezés
Mikó Lénárd, Tokaj	1.000.000	—	1.000.000	PET-palack gyártás
Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Méra	1.000.000	600.000	400.000	80 db malac tartása
Halmai Községért Jóléti Alap. Szolg.	1.200.000	600.000	600.000	Mezőgazdasági gépek vás.
Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Magyarcsanak	1.490.000	900.000	590.000	9 KH-n földművelés
Fényszarui Cigányok Füg. Érd. Egy. Szerv.	762.000	532.000	230.000	Haszongépjármű-vásárlás munkás-szállításhoz
Phralipe Tagszervezet, Mezőcsát	705.000	305.000	400.000	15 db anyadisznó tartása
Kázsmárk Községért Jóléti Alap	1.400.000	600.000	800.000	Fóliás zöldségtermesztés
Magyarországi Cigányok Igazság Szövetsége, Homrogd	1.300.000	700.000	600.000	80 db sertés tartása
Jóléti Szolgálat Közalapítvány, Arló	225.000	125.000	100.000	kecsketenyésztés
Községi Önkormányzat, Hugyag	650.000	400.000	250.000	Környezetvédelmi munkák
Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Tiszaföldvár	1.470.000	770.000	700.000	20 db koca tartása
Ózdi Romák Egyesült Szervezete	702.000	302.000	400.000	Gombatermesztés

pusztítani mielőtt titeket is megfertőz! Nem szerelmetek, testvéretek ég el a máglyán, hanem a testet, lelket megmértelyező ördög!

Az emberek arcán ott volt a félelem, lopva már egymásra sandítottak. Ez a győzelem, érezte, és saját maga gyújtotta meg a kocsmáros alatt a máglyát.

Másnap megjelent nála az első feljelentő:

– A mesterné asszonyt megszállta az ördög, ahogy a mester uram kiteszi a lábát a műhelyből, heves izgalom vesz rajta erőt, simogatni kezd, és bujálkodni akar velem.

Újabb máglya lobbant a főtéren.

Második feljelentő:

– Láttam, amint a kereskedő úr bezárkózott a szobájába, kinyitott egy nagy ládát, abból kibújt egy fényes szőrű ördög, és csengő aranyakat adott át a kereskedő úrnak, az megsókolta érte.

Harmadik feljelentő:

– Igaz, hogy öregecske vagyok már, de nekem ígérték ezt a fiatal

lányt a szülei, ám mióta bele költözött az ördög, egy fiatal legény után epedezik. Múltkor az ablaka előtt mentem el, hallottam, hogy szölongatja az ördögöt, szerelmemnek neveszi!

*

Ötvenedik feljelentő:

– Honnét kerül az úrfinak mindennap más aransűjtásos köpeny? De mióta Inkvizítor uram Isten szavával megvilágosította az elmémet, megláttam az egyik köpenyén, pont a szíve fölött az ördög karmainak nyomát.

*

Hetvenedik feljelentő:

– A szomszédasszonyt láttam, amint az ura elment a vásárba, egy katona tért be hozzá!

*

Századik feljelentő:

– Hallottam, amikor a bátyám kijelentette, hogy nem bírja kivárni, amíg meghal az apánk, hogy a vagyont ő örökölje, ezért megöli, azt is beszélte hozzá, hogy az ördög az egyetlen igaz!

A máglyák egyvégtében égtek. A város a lábai előtt hevert, az utcán félelemmel néztek rá, megszire elkerülték. A három csavargót elbocsátotta, nem volt többé rájuk szüksége, a város maga adta kezére az ördöggel fertőzötteket. Ezután kezdődtek el a városban a gyilkosságok, hol az utcán találtak holttesteket, hol a lakásokban. Az esti órákban már senki sem merészkedett az utcára, a vásár megszűnt, idegen nem mert Kisváros közelébe jönni. A földek parla-

gon maradtak, mióta egy jobbágy tizenkét ördögöt látott szántani, a céhek, üzletek bezártak. Néhány mesterember maradt csak meg – a többi, mint ördöggel fertőzött feladták az inasait –, ők mielőtt rájuk került volna a sor, egy éjszaka megszöktek.

Családok menekültek más városokba vagy lettek öngyilkosok a félelemtől, ezeknek a házait földig rombolta. A végén már csak néhány eszelős maradt a városban. Mindenről nem vett tudomást, csak a jelentéseit írta, amelyekben arról számolt be, hogy az ördögöt elpusztítja, ha kell, feláldozza érte a várost.

Az apátot találta meg már csak egyedül, a többi pap elmenekült.

– Lucifer! – kiáltott rá. – Rájöttem, hogy te vagy a főördög!

Az legyintett:

– Az, az, Lucifer, te meg a keresztapám!

– Máglyára veled!

– Maradt még ember, aki felrakja a máglyát? – Én fogom egyedül!

– Én is segítek neked, ha te is rajta lesz, mert az embertelenség nevében jöttél hozzánk, te szabadítottad fel az emberekben a bűnt! Átkozott légy!

Pusztá kézzel fojtotta meg az apátot! Úgy tántorgott ki a szobából.

„Gyilkos kéz – rázkódott meg a teste. – Megszállt engem is az ördög, de akkor rám is máglya vár, de ezt nem lehet, hogy magyarázom meg az embereknek? Megvan! Az ördögöt elpusztítottam, engem már nem fertőzhetett meg, de a gyilkosságot számon kérheti tőlem az Isten, hoppá, de ha ördög nincs, akkor Isten sincs, ha pedig az Isten nem létezik, akkor az ő jobb keze, az Inkvizítor sem, tehát nem lehet bűnös, aki nincs!”

– Nincs Isten! – ordította, mire néhány eszelős jelent meg.

– Ismételd meg! – parancsoltak rá.

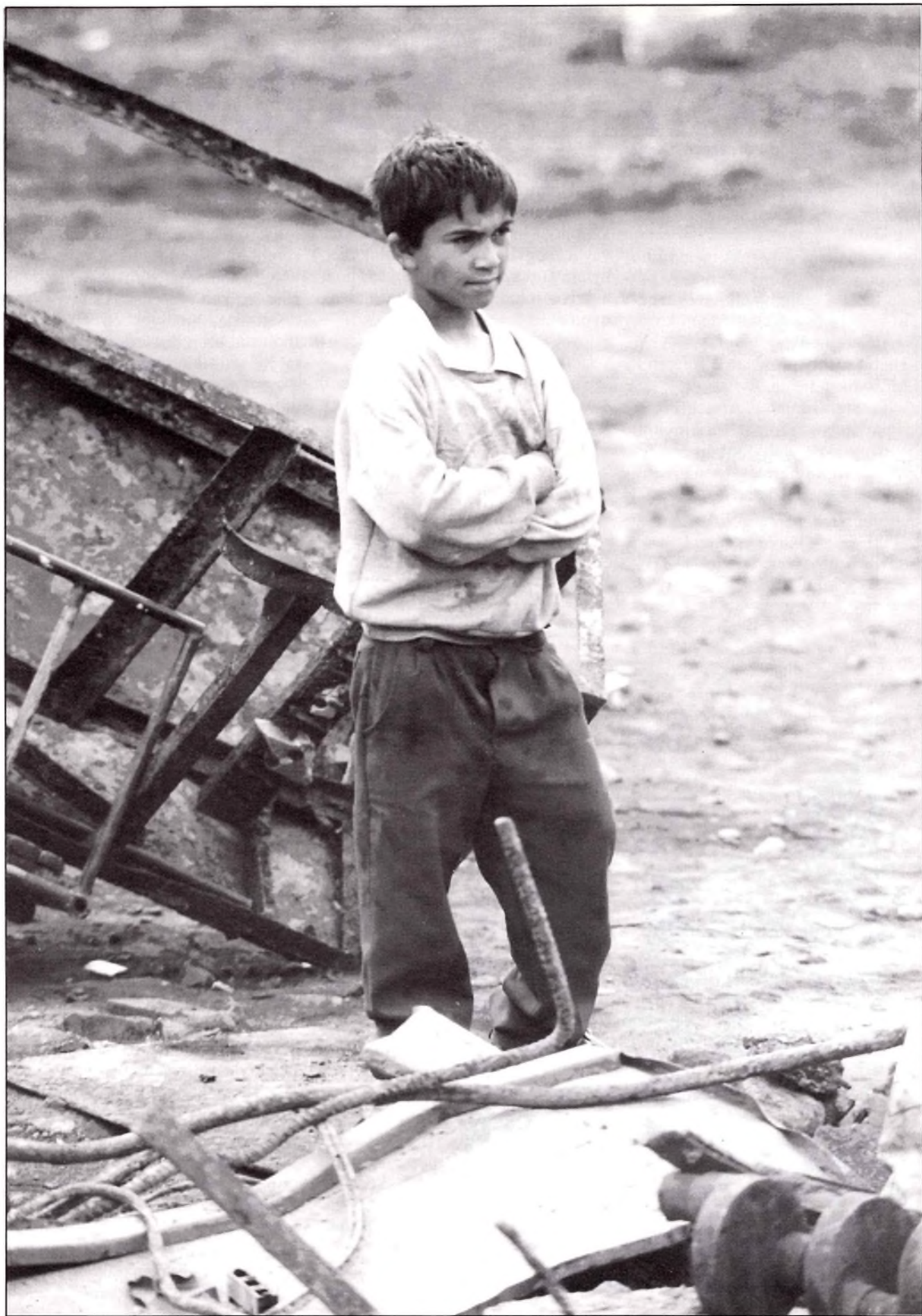
– Nincs Isten! – üvöltötte.

– Hitetlen, istenkáromló vagy! Az ördög beszél belőled, ezért meg kell bűnhődnöd!

Összekötözték a kezét fahusángokkal, ütve hajtották a város főterére, ahova összeraktak egy máglyát, ráállították, majd meggyújtották alatta.

Varga László: A Pokol őre

A politikai nosztalgia veszélyessége

A nosztalgia köznapi szóhasználat szerint sem jelent mást, mint sóvárgó vágyat régi, már átélt létező után. Igazából érzelmi felidézését jelenti bizonyos viszonyoknak, melyek viszont a gyakorlatban és a gyakorlat számára többnyire értéktelenek. Ám merőben más a helyzet, ha politikai nosztalgiáról van szó. Ebben az esetben ugyanis a kiváltó tényezők válnak fontossá: mármint azok, melyek nosztalgiát szülnek. Ha például a hetvenes és a nyolcvanas évek után növekszik a vágyakozás, ebben mindenképp szerepet játszik az a tény, hogy az állampolgárok többsége a létbiztonság akkori állapotát idézi fel. Mindegy, hogy a diktatúra lágyabb formája volt a meghatározó, s mind-egy, hogy a jogállamiságnak csak a látszata érvényesült, mégis sokan szívesen gondolkodnak rá. Nyilván azért is, mert a jelen és a jövő egyaránt biztosnak és kiszámíthatónak látszott. *És el sem lehetett képzelni, hogy az éhezés és a nyomor annyira sújtott volna társadalmi csoportokat, mint manapság.*

A nosztalgia erősödése figyelmeztető erejű is

De ami a múltban szépnek és elviselhetőnek tűnt, olyan érzelmi válszokat is kiválthat, melyek az elkerülhetetlen válságtudattal függnek össze. Anélkül, hogy ennek az életérzésnek a jegyeit részletesen felsorolnánk, nyilvánvaló, hogy *a nosztalgia erősödése az állampolgári tehetetlenség és beletörődés állapotából is származik. A perifériára szorultak hiába rendelkeznek különféle szabadság jogokkal, hiába van beleszólásuk a politikai életbe, rendre azt kell érzékelniük, hogy igazából nincs közük semmihez.* Szakkifejezéssel élve: olyan absztrakt (elvont) állampolgári jogokkal rendelkeznek, amelynek az érvényesülése minduntalan akadályokba ütközik. Helytelen volna persze minden nosztalgiajelenség felbukkanását egyenesen és közvetlenül úgy értelmezni, mint ami a teljes létbizonytalanságból ered. Ugyanakkor

viszont *a nosztalgia tömeges megjelenése mindenképp az egyre elviselhetetlenebb gazdasági, szociális és kulturális válság jele.* A politikai nosztalgia is persze különböző lehet, de kétségtávol olyat akar demonstrálni, ami egyúttal figyelmeztető erejű is.

Az érdekek sokszínűsége

Nyilván nem annyira, hogy a mindenkori hatalom főszereplői ettől túlságosan félnének. Éppenséggel még örülhetnek is a nosztalgia terjedésének, mivel *a múltba forduló érzelmi motivációjú politizálás önmagában soha sem teremti meg annak bázisát, hogy átcsapjon nyílt elégedetlenségbe.* Mint ahogyan az is tény, hogy az államszocializmus iránti vágyakozás már csak azért is terméktelen, mert *a társadalom mára politikailag is annyira tagolttá vált, az érdekek olyan sokszínűségével kell számolnunk, hogy visszaállítása teljességgel képtelenség.* Annak ellenére is, ha az államszocializmus bizonyos restaurációja tapasztalható. Még hozzá a pártviszonyokat tekintve, hiszen a koalíciós hatalom szinte mindent megtehet. Nem az alkotmányos törvények figyelmen kívül hagyásával, hanem esetenként eléggé önkényes értelmezésével. Mert elegendő például a kisebbségi törvényre gondolni. Ha úgy vesszük, valóban európai színvonalú törvényről van szó, ám a jogérvényesülés mégis csupán egyetlen területen jelenik meg. Mégpedig a kulturális autonómia fenntartása és őrzése az a jog, amellyel a kisebbségek élhetnek.

Fizikai és szellemi megfosztottság

De mit ér az ahhoz képest, hogy a kisebbségi létnek hiányoznak az egyéb feltételei és garanciái. S kivált a cigányság esetében, amelynek polgárai napról-napra átélnek fizikai és szellemi megfosztottságukat. *Szabadon használhatják ugyan nyelvüket, őrizhetik hagyományait, a politikai önrendelkezés szűkre szabott lehetőségeivel is rendelkezhetnek, ám mind-*

ez kevés ahhoz, hogy valóban tudatos polgárai legyenek a társadalomnak. Ez persze nem csupán a cigányokra jellemző, hanem a társadalom másféle csoportjaihoz tartozókra is. Legálábbis abban az értelemben, hogy polgárnak igazából az tekinthető, akinek tartalékai vannak. Még hozzá anyagi, szellemi és erkölcsi egyaránt. De éppen azzal kell számolnunk, hogy a polgárosodás csak egy szűk réteget érint, amelyhez tartozókat bizvást nevezhetnénk új tőkéseknek is. Osztályá szerveződésük ugyan még nem történt meg, de egyre több jel utal arra, hogy gazdasági tőkéjüket politikai hatalommá is átválthatják.

Az éhenhaláshoz való jog is megillet mindenkit

S miután ez megtörténhet, a társadalmi lét alatt élők belenyugvóan vehetik tudomásul. Egyszerűen nem tudnak mit tenni ellene. S amiként az államszocializmusban a pártállam képviselői szereztek meg maguknak mindenféle jogot, hasonlóképpen tartanunk kell attól, hogy napjainkban pedig a tőkések és a menedzserek új osztálya. S ebből a szempontból is veszélyessé válhat a politikai nosztalgizálás, mert közvetve elősegítheti az imént jelzett hatalmi átváltozást. Csak ebben az a szomorú, hogy míg a rendszerváltás előtt az állam kisebb-nagyobb mértékben gondoskodott az alattvalói létbe kényszerített „polgáraitól”, addig az új viszonyok között erről már szó sincs. Érthetőbben fogalmazva: mindenkinek úgy kell boldogulnia, ahogyan tud. Beleértve ebbe azt is, hogy – kissé sarkítva fogalmazva – *az éhenhaláshoz való jog is mindenkit megillet.* Más kérdés, hogy kik vannak veszélyesebb és fenyegetettebb helyzetben. Nyilván nem a felülvilág, hanem elsősorban azok, akik a jövőt reménytelennek tartva a közeli múlt után sóvárognak. Ám ez is járhatatlan út.

Dr. Kerékgyártó T. István

„Nem épül út, mert ott cigányok laknak”

FELMENTEK AZ OMBUDSMANHOZ

A karcagi cigány kisebbségi önkormányzat két tagja, **Johann Anna** és **Varga István** felkereste az országgyűlési biztos hivatalát, és ott három témakörben is bejelentéseket tett. Elmondták, hogy a kisebbségi önkormányzat 1995 elején helyiségeket kapott használatba a települési önkormányzattól. Az egyikben rendezvényeket, diszkókat tartottak. Bejelentésük szerint ezt a helyiséget a városi önkormányzat visszavette arra hivatkozva, hogy a diszkók zavarják a környék lakóit. Ezt sérelmesnek találják, mivel ez az intézkedés a kisebbségi önkormányzat eddigi kialakult munkarendjét felborította, működésüket lehetetlenné tette. Bejelentésük második részében arról tettek panaszt, hogy Karcagon, a cigányok által lakott településrészekén nincsenek szilárd burkolatú utak és járdák. A panaszosok szerint a közutakat, járdákat azért nem csináltatja meg a városi önkormányzat, mivel azokban az utcákban cigányok laknak. A bejelentések harmadik pontja a diszkókra vonatkozott: a karcagi diszkókba nem engedik be a cigány származású fiatalokat, s ezt a megkülönböztetést csak velük szemben alkalmazzák.

A városi önkormányzat a napokban legutóbbi ülésén foglalkozott a bejelen-

tésekkel. A városatyák megállapították, hogy a testület bérbe adott egy húsz négyzetméteres helyiséget a cigány kisebbségi önkormányzatnak a pártok házában 1995-ben. Bérleti jogviszony kizárólag az irodahelyiségre jött létre, a tanácskozóteremre, ahol a diszkókat

Dr. Kaltenbach Jenő
kisebbségi ombudsman

endezték, nem vonatkozott, ezért azt vissza sem vehette az önkormányzat. Az épületben pártokat, társadalmi szervezeteket helyeztek el, s a helyiségek csak az épület funkciójának megfelelő célra használhatók. A tanácskozóterem felett egyébként az MSZP rendelkezik. A városi önkormányzati testület megállapította azt is, hogy Karcagon évek óta csak lakossági összefogással, önrőből épülnek utak, 1990 óta egyedül a cigányok lakta északi Újtelepen valósult meg útépités önkormányzati pénzből. A bejelentés harmadik pontjával kapcsolatban a testület megállapította, hogy az önkormányzat diszkót nem üzemeltet, s nincs hatásköre a sérelmezett tulajdonosi magatartás megtiltására. Kiderült az is, hogy a két bejelentő nem a kisebbségi önkormányzat megbízásából járt az országgyűlési biztos hivatalában, hiszen a kisebbségi önkormányzat ezekről a témákról nem is tárgyalt.

Az országgyűlési biztos hivatala vizsgálja a sérelmesnek tartott ügyeket, jártak Karcagon is, ahol meghallgatták a cigány kisebbségi önkormányzat három tagját, a város polgármesterét és jegyzőjét. A döntést még nem hozták meg.

(Jászkun Krónika)

Nem kapnak szociális földet

Ülést tartott a Karcagi Cigány Kisebbségi Önkormányzat

A Karcagi Cigány Kisebbségi Önkormányzat szociális földet kért a várostól, ahol konyhakerti növényeket termesztettek volna. A városban azonban nincs olyan földterület, melyet a rendelkezésükre bocsáthatnának. Erről tegnapi önkormányzati ülésükön számolt be **Domokos Sándorné** elnök. Mint mondta, most csak rizstelepek volnának a városban, pedig ha kapnának földet, akkor két alapítványtól is lehetne pénzt igényelni, s a palántákat, a kapálást a cigány lakosság vállalná. A városban néhányan már foglalkoznak vályogvetéssel is, mely megélhetési lehetőséget biztosít a családnak.

A képviselők áttekintették a gyermek- és ifjúságvédelemben végzett munkájukat is. Az iskoláskorú gyer-

mekek szüleit próbálták meggyőzni az óvodai beíratások fontosságáról, s a problémás gyerekek szüleivel külön beszélgettek. A nagyobbakat igyekeztek meggyőzni – több-kevesebb sikerrel – a továbbtanulás fontosságáról. Ehhez az önkormányzat pályázaton elnyert pénzekből segítséget is adott családoknak. S ez ösztönzőleg hatott a tanulni vágyókra. Az ösztöndíj mellett tankönyvvásárlási segítség is volt. Most pedig az étkeztetési problémák megoldására s az óvodáskorúak anyagi segítségére adnak be pályázatokat.

A képviselők szeretnék kulturális centrumot kialakítani, amelyben a cigányság ápolhatná sajátos kultúráját, s hasznos ismereteket is szerezhetne.

Ebben **Varga István** képviselő programokat szervezne a gyerekeknek és a felnőtteknek egyaránt.

Tarthatatlannak tartják, hogy a cigány fiatalokat időként megkülönböztetések érik a városban. A kulturális központ az esélyegyenlőség megteremtésében is hasznos segítséget adhatna. Megvalósítása érdekében a közeljövőben szintén pályázatokat írnak most a képviselők.

Szolnoki Zsolt képviselő írásban bejelentette: nem tudja tovább vállalni a megbízatását a testületben, ezért lemond a mandátumáról. Társai tudomásul vették döntését, s a polgármesteri hivatal és a kisebbségi önkormányzat felkéri erre a tisztségre a választásokon a hatodik legtöbb szavazatot kapott jelöltet.

A cigány kisebbségi önkormányzat új tagja az esküt a következő ülésen teszi majd le.

(Jászkun Krónika)

Cigány világfesztivál kezdődött

ROMA TILTAKOZÁS A KORMÁNYTÁMOGATÁS ELLEN

A fővárosi önkormányzat dísztermében, kormánytagok részvételével tartott ünnepélyes megnyitóval tegnap este kezdetét vette a második Rom Som cigány világfesztivál. Az országos cigány önkormányzat és civil szervezetek képviselői viszont tiltakoztak az ellen, hogy a kormány 30 millió forinttal támogatta a rendezvényt.

A világfesztivál programjában egyebek mellett hagyományos cigány mestersegek bemutatója, filmszemle, dzsessz és folklórműsor, főzőverseny szerepel. A fő helyszín az Orczy-kert, ahol vasárnap este tűzijátékkal és cigánybállal zárul a fesztivál. A belépés ingyenes.

A fellépő művészek – közöttük a Kalyi Jag együttes, **Choli-Daróczy József**, **Járóka Sándor**, **Lakatos Menyhért**, **Snetberger Ferenc** – nyílt levélben fejezték ki, hogy kulturális fontosságán túl el nem hany-

golható politikai jelentősége is van a rendezvénynek. A világ legnagyobb hazátlan kisebbsége – írják aztán –, a kultúráját adja a befogadó ország többségi társadalmának, amely kultúra ismerete nélkül ez a társadalom bizonyáraszegényebb lenne. Meggyőződésünk szerint – szögezik le – egy nemzet kultúrkincsei annál szebben csillognak, minél több és minél többféle tehetség csiszolja őket.

Tegnap délelőtt kiderült, hogy a roma közélet nem támogatja egyöntetűen a rendezvényt. **Oláh Tibor**, a Józsefvárosi Roma Kerekasztal elnöke, **Osztóján Béla**, a Phralipe vezetője, **Raduly József**, az országos cigány önkormányzat alelnöke, **Rostás-Farkas György**, a Fővárosi Roma Önkormányzat vezetője és **Zsigó Jenő**, a Roma Parlament elnöke sajtótájékoztatón kifogásolta, hogy a kormány 30 millió forinttal járul hozzá a fesztivál költségeihez. El-

hangzott, hogy miközben más roma művészeti rendezvények és kezdeményezések csak igen csekély központi juttatást kapnak, indokolatlan ilyen mértékű támogatásban részesíteni a fesztivált. A kormány döntése – mondták – erősíti a cigányellenes közhangulatot, s a romák körében is felháborodást kelt.

Hága Antónia SZDSZ-es képviselő, a világfesztivált szervező Ariadne Kulturális Alapítvány kuratóriumának elnöke lapunk kérdésére hangsúlyozta, hogy a vitatott összeget a kormány az általános tartalékból utalta át, a rendezvény tehát nem a cigányságtól von el forrásokat. A fesztivál 45 milliós költségvetésén – tette hozzá Hága – azok csodálkoznak, akik nincsenek tisztában azzal, mennyibe kerül például egy sátor bérleti díja.

Cz. G.
(Népszabadság)

BÁL A ROM SOM VILÁGFESTIVÁLON

Újra Zsigó Jenő a Roma Parlament elnöke

A II. Rom Som Cigány Világfesztivál zárónapján, vasárnap a jó idő mellett az is jelentős mértékben javította a hangulatot, hogy a roma válogatott az Orczy-kertben elsőprő győzelmet aratott a budapesti rendőrök focisapatával szemben. Az eredeti tervek szerint a parlament csapata lett volna a cigányok ellenfele, és alighanem a rendőrök bánták a legjobban, hogy változott a program. Azok, akik követni tudták az eredmény alakulását, állítják, hogy 9:0 lett a vége...

A főzőversenyen **Choli-Daróczy József** író, **Fátyol Tivadar** fesztiváligazgató és a hetvenedik születésnapját ünneplő **Lakatos Menyhért** író ragadott fakanalat, miközben cigány viccekkel és adomákkal szórakoztatták a nagyjérdeműt.

Szintén vasárnap adták át a világfesztivál díjait. **Jánoska András** 11 éves hegedűművész a Reménységdíjat, **Szentandrassy István** festő-

művész a Művészeti-díjat, **Furmann Imre**, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda vezetője a Közéleti-díjat kapta, az Ariadne Kulturális Alapítvány különdíját pedig **Varga Ilo-**

na, a Cigány félóra című rádióműsor szerkesztője, az első beás-magyar szótár készítője érdemelte ki.

A háromnapos fesztivál tegnap este tűzijátékkal és cigánybállal fejeződött be.

*

Orsós Éva, a kisebbségi hivatal elnöke részvételével szombaton átadták a Roma Parlament felújított irodáját a józsefvárosi Tavaszmező utcában. **Zsigó Jenő**, a Roma Parlament elnöke szeretné, ha a felújított épület közéleti, művészeti és oktatási központként működne. A Roma Parlament galériája a magyarországi cigány képzőművészetet reprezentáló állandó kiállításnak ad otthont. Az avatóünnepség után a Roma Parlament kongresszust tartott, amelyen ismét Zsigó Jenőt választották elnöknek.

Cz. G.
(Népszabadság, 1996. szept. 30.)

Komédiás lettem

ÖREGERDŐN TÁBOROZTUNK A NYÁR VÉGÉN

Már régen folyik az iskolában a tanítás, de a nagyszünetekben mindig összegyűlünk néhányan és a beszélgetésünk általában így kezdődik: Emlékszel, Öregerdőn...

Én már régen figyelemmel kísérem a turai komédiások munkáját, minden eddigi előadásukat megnéztem a barátaimmal együtt. Különösen **Farkas Pali** volt az, aki mindig velem tartott. Először a Bolondok grófját adták elő, majd az elmúlt évben a Dr. Valaki című zenés-táncos darab került színre.

Ekkor határoztuk el Pali barátommal, hogy mi is tagjai leszünk a komédiás körnek. Megkönnyítette a törekvéseinket az, hogy a komédiások vezetője **Jutka néni**, azaz **Diligens Károlyné** tanárnő, a mi osztályfőnökünk.

Ebben az évben a csoport a Kölyök előadását vette tervbe és ehhez szükség volt két operátorra, akik az előadás bevezető részében a felvőgépet és a reflektort kezelik. Amikor Jutka néni meghírdette ezeket a szerepeket, ter-

mészetesen azonnal jelentkezünk mind a ketten. Őszintén nagyon féltem, hiszen roma gyerek eddig nem szerepelt a komédiások műsoraiban. Jutka néni nagyon megörült és rögtön azt mondta, hogy természetesen mehetünk.

Azóta már négyen dolgozunk a színjátszó szakkörben.

Ami a legnagyobb meglepetés volt számunkra az az, hogy a komédiások öregerdei táborába is meghívást kaptunk mind a négyen. Azt mondta Jutka néni, hogy nekünk nem kell fizetnünk, sőt még fürdőnadrágot is kaptunk a szakkörtől.

A tábor felejthetetlen volt minden résztvevő számára. Délelőttönként egy új színdarabot tanultunk és próbáltunk, amelyet

hazatérve előadtunk szüleinknek, óriási sikerrel. Délutánonként a remek strandolás után sok izgalmas játék, vetélkedő, sportverseny, kirándulás, akadályverseny tette felejthetlenné az itt eltöltött napokat. Már otthonról is kerékpárral jöttünk el Turáról és itt is minden nap kerékpároztunk 8–10 kilométert a város és a környék megismerésére. Néhány községben az előbbi két darabunk részleteit is bemutattuk, mindenütt nagy közönség várt bennünket és a siker sem maradt el.

Ha valaki megkérdezi tőlem: mégis mi tetszett a legjobban ebben a táborban, azt válaszolom mindig, hogy a tábortűz. A nyitó tábortűznél például minden csoportnak be kellett mutatkoznia

Elhoztuk a táborba kedvenceinket is

nótával, verssel, vagy valami vidám, közös ötlettel. A záró tábortűznél pedig minden csoport felolvasta azokat a reklámhírdetéseket, amelyeket saját magunk találtunk ki.

Farkas Pali a legszívesebben a sminkversenyre emlékszik vissza, meg a tábori postára. Ez utóbbinak az a lényege, hogy a táborban mindenkinek van egy száma és erre a számra kaphat levelet bárkitől. Ha a levél írója nem írja rá a levélre, hogy diszkrét, akkor a tábori postás a levelek kiosztásakor felolvassa azt. De sok vidámságot jelentettek ezek az esti órák valamennyiünknek!

Pali barátom a táborban ünnepelte születésnapját. Ebből az alkalomból kapott a táborvezetőségtől egy hatalmas tortát. Természetesen az egész tábor megkóstolhatta ezt a finomságot. Én felszeretném használni ezt az alkalmat is, hogy megköszönjem a szerepeimet is és a tábor is Jutka nénié, és azoknak a felnőtt vezetőknek is, akik segítettek ezt a levelet megírni kedvenc újságunknak, a Lungo Dromnak.

Szénási Géza
tanuló, Tura

Ez volt a Farkas Paliék csapata (Pali a kép bal oldalán)

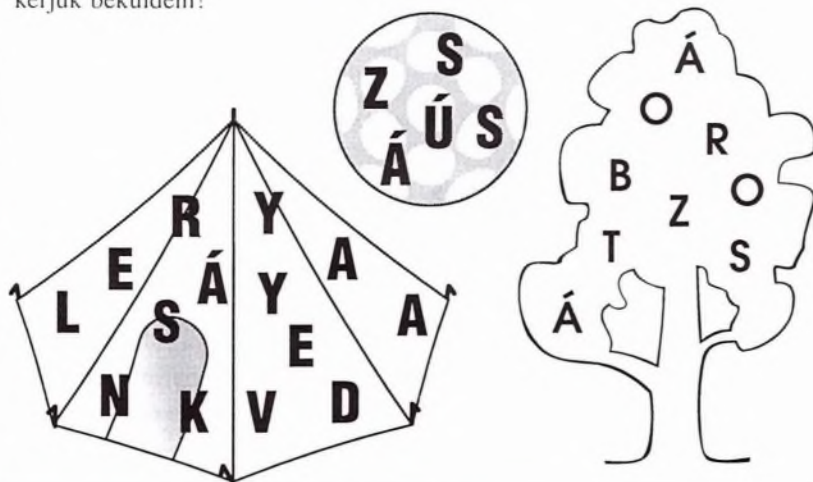

F E J T Ö R Ö K

Kedves Gyerekek!

A nyár emlékei még mindannyiunkban elevenen élnek. Ha az összekevert betűket helyes sorrendben rakjátok össze, a nyár egy-egy felejthetetlen élményét kapjátok megfejtésül! Az ábrákban helyesen összeolvasott szavakat kérjük beküldeni!

Játék a szobában, hűvös, őszi délutánokon

Egy gyerek letakar néhány tárgyat az asztalon, pl: üvegpohár, fákocka, papír, gumilabda, kanál stb. A társak eltakarják szemüket, addig a játékvezető gyermek a takaró alatt az asztalhoz vereget egy tárgyat. Az győz, aki a legtöbb tárgy nevét felismeri hangjukról. Ezután ő lesz a játékvezető.

Régi népi találós kérdés

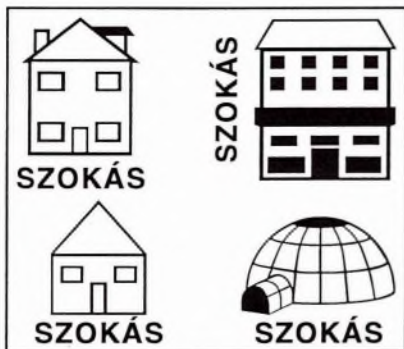
Egy asszonynak volt négy fia. Mindegyik fiúnak volt egy húga. Az asszony már jóval a halála előtt megírta a végrendeletét. Ebben meghagyta, hogy 30.000 tallérját úgy osszák el a gyermekei, hogy mindegyik azonos összeget kapjon. *Hány tallért kapott egy-egy gyermek?*

Eszperente!

Eszperente nyelven írva mit jelentenek a mondatok *nem* eszperentéül? A válasz 1-1 szó amelyet be kell küldeni!

1. Eledelt teszel bele. *Mi az?*
2. Zsebekben tesz szert keresetre. *Ki ő?*
3. Kellemetlen kevert szer, melyet beteg vesz be. *Mi az?*
4. Kerekre szerelt fedeles szerkezet, mely fellegek felett berregve lebeg, s vele sebesen mész. *Mi az?*

KÉPREJTVÉNYEK

Jó megfejtést kívánunk!

Az oldalt összeállította:
Bújdosó Jánosné

Segítsen, hogy segíthessünk!

Alapítványunkhoz sok fiatal fordul ösztöndíj-támogatásért. Olyan fiatalok, akik szeretnének tanulni, képezni magukat, de szociális helyzetük miatt ez egyre nehezebb.

Nekünk is egyre nehezebb azt válaszolni, hogy sajnos anyagi lehetőségeink korlátozottsága miatt nem tudunk segíteni. De ha Ön segít nekünk, akkor a saját gyermekén segít. Ha Ön segít, akkor nekünk nem kell nemet mondanunk.

Bármilyen összegű befizetést köszönettel vesszünk. Mi 100 forintnak is örülni fogunk. A befizetett összegről igazolást adunk, így Ön adóalapjából levonhatja.

Bankszámlaszámunk:

**MTB Rt. Szolnok Megyei Igazgatósága
„Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
11501103 10006117**

Köszönettel:

az Alapítvány leendő támogatóitjai nevében

**Paksi Éva
az alapítvány titkára**

A bereti hagyományörző együttes sikeres bemutatkozása a Baktakéken megrendezendő augusztus 20-i ünnepeken, megemlékezésen

Örömmre szolgált, hogy az abaúji Szárazvölgy Beret közösségének néhány éve megalakult hagyományörző együttese színvonalas, hangulatos, a közönség számára is élményt nyújtó, a cigány etnikum jellegzetes folklórelméiből táplálkozóan, ügyesen koreografált színpadképi megjelenítéssel mutatta be kidolgozott, a roma kultúra autentikusságát sugalló, reprezentáló kultúrműsorát.

A dalokon túl növelte a produkció színvonalát a háttértáncosok, énekesek illetőleg a szólótáncosok feltétlenül, hiszen a műsorba illő, kívánczó munkája. Az együttes valamennyi tagjának és természetesen elsősorban az együttes szervezőjének, vezetőjének, **Bancsók Lajosnak** őszintén kívánok további, hasonló sikereket, eredményeket.

Magam részéről szívből javaslom a még fel nem kutatott, valóban autentikus dalkincs további gyűjtését, műsorba iktatását, és repertoárjuk minél többszöri színpadra vitelét, további színesítését, bátran hirdessék népük, a cigány etnikum gyönyörű népdal és néptáncincsét.

Még talán csak annyit, hogyha a műsorokat sötétedéskor, füstölő tűzcsóva háttérben láthattam volna, mindez csak a hitelességét növelte volna. Köszönöm, hogy a sajtóban véleményt nyilváníthattam, és még egyszer gratulálok.

Kiss László, pedagógus

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

**Előfizetési díj egy évre: 222 Ft,
fél évre: 111 Ft**

A megrendelőlapot és az előfizetés díját a szerkesztőség címére kell eljuttatni:

**5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon/fax: 56/420-110, telefon: 60/387-293**

LD
„LUNGO DROM”

Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.

*Megrendelőink között
az év végén
ÉRTÉKES
vásárlási utalványokat
sorsolunk ki!*

FOTÓPÁLYÁZAT

Az LD roma lap és a turai Napraforgó Gyermekek Fotószakkör *Romamadonna* címmel fotópályázatot hirdet cigány fiatalok, és közösségek számára. A téma kötetlen. A beérkezett fotókat

Faragó László jászberényi fotóművész, **Hargitai Lajos** fotóriporter és **Szarvas László** turai újságíró értékeli. Eredményhirdetés: 1996. decemberében.

A fotókat az alábbi címre kérjük: LD Roma lap, 5000 Szolnok, Szapáry út 19.

Romamadonna – Fotó: Takács Pál

VIDÉKI LAPTERJESZTŐKET KERESÜNK!. Érdeklődni személyesen vagy telefonon lehet: 5000 Szolnok, Szapáry út 19. Telefon: 06-60-387-293

Tiszaföldvár, Baross krt. 53/a szám alatt családi ház sürgősen eladó. Érdeklődni Tóth Istvánnánál, a megadott címen lehet.

A párbeszéd program 1996. évi pályázati felhívása

A párbeszéd program a Művelődési és Köznevelési Minisztérium, különböző egyesületek és alapítványok, valamint egyéb non-profit szervezetek együttműködésén alapuló multikulturális program. Fő célja, hogy elindítson vagy támogasson olyan tömegkommunikációs és oktatási kezdeményezéseket, melyek alkalmasak a kisebbségi kultúrák, szubkultúrák megismertetésére, erősíthetik e kultúrák értékeinek érvényesülését, s hozzájárulnak az idegengyűlölet, a más-sággal szembeni intolerancia mérsékléséhez.

A Párbeszéd Program céljai:

1. A Magyarországon élő kisebbségeknek, mint sajátos élő kultúrák hordozóinak, az ország nyelvi, kulturális sokszínűségének felmutatása,
2. E kulturális sokszínűség bemutatására alkalmas média-programok támogatása,
3. Interkulturális oktatási programok támogatása,
4. A kormányzat és a civilszervezetek közötti párbeszéd erősítése, a Program céljaihoz illeszkedő tevé-

kenységet folytató szakértők, szervezetek és kezdeményezések egymásra találásának elősegítése,

5. A különböző kisebbségi szervezetek által kezdeményezett és a többségnek szóló oktatási és tömegkommunikációs programok támogatása.

A Párbeszéd Program pályázatot hirdet:

A hátrányos helyzetű kisebbségi csoportokat a többséghez tartozó fiatalok számára tanórai kereten kívül bemutatni képes programok kiegészítő támogatására.

A pályázatok beküldési határideje: 1996 október 21.

A pályázatok benyújtásához űrlapok beszerezhetőek a Párbeszéd Program titkárságán.

**Cím: Művelődési és Köznevelési Minisztérium,
Párbeszéd Program,
1055 Budapest, Szalay u. 10-14.
Tel.: 302-0600/1454 Fax: 332-9520**

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal

„A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Közalapítvány

Tájékoztató a sajtó részére

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány ösztöndíjak adományozásával kívánja támogatni a nemzetiségi fiatalok középiskolai és felsőfokú tanulmányait. Az 1996-os tanévtől kezdődően a cigány tanulók mellett nemzeti kisebbséghez tartozó fiatalok számára is nyújt tanulmányi támogatást. Az 1996. augusztus 15-i határidővel benyújtott, középiskolások támogatását célzó pályázatra több mint 2000 fiatal – 90%-uk a cigányság köréből – jelentkezett.

A Kisebbségekért Közalapítvány Kuratóriuma legutóbbi ülésén döntött az ösztöndíjalap mértékéről, melynek teljes összege az 1996/97-es tanévben 70 mft. Így mód nyílik 900 középiskolai tanuló havi 5000 Ft-os tanulmányi támogatására, illetve 357 főiskolás havi 7000 Ft-os ösztöndíjazására.

A Kuratórium döntése értelmében a most induló tanévben 675 roma fiatal juthat középiskolai ösztöndíj támogatásához.

A nemzeti kisebbséghez tartozó középiskolások közül 225-en kaphatnak ösztöndíjat a Kisebbségekért Közalapítványtól.

A felsőfokú képzésben résztvevő nemzetiségi fiatalok közalapítványi ösztöndíj pályázatra 1996. szeptember 15-ig jelentkezhettek a főiskolai és egyetemi hallgatók. A beérkezett pályázatokról 1996. október első hetében várható kuratóriumi döntés.

Budapest, 1996. szeptember 17.

Fretyán István
főosztályvezető

Járóka János: Űlő nő

